

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**UREJANJE PROSTORA IN SPODBUJANJE
REGIONALNEGA RAZVOJA V STATISTIČNI
REGIJI JUGOVZHODNA SLOVENIJA**

Anita Mali

Ljubljana, maj 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

**UREJANJE PROSTORA IN SPODBUJANJE REGIONALNEGA
RAZVOJA V STATISTIČNI REGIJI JUGOVZHODNA SLOVENIJA**

Kandidatka: Anita Mali
Vpisna številka: 04038710
Študijski program: Visokošolski študijski program Uprava I. stopnja
Mentor: višji pred. mag. Dušan Blaganje

Ljubljana, maj 2014

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Anita Mali, študentka visokošolskega strokovnega študijskega programa Uprava I. stopnja, z vpisno številko 04038710, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: »Urejanje prostora in spodbujanje regionalnega razvoja v statistični regiji Jugovzhodna Slovenija«.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je priloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerimi so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Mija Jandrlić; univ. dipl. spl. jez.

Ljubljana, 16. 5. 2014

Podpis avtorice:

POVZETEK

V diplomskem delu sem se najprej osredotočila na del urejanja prostora, to je prostorsko načrtovanje. S prostorskim načrtovanjem se zagotavlja trajnostni prostorski razvoj in je v slovenski pravni ureditvi uzakonjeno na državni, občinski in medobčinski oziroma regionalni ravni. Veljavni zakon s področja urejanja prostora je Zakon o urejanju prostora, vendar pa je z nastopom Zakona o prostorskem načrtovanju za uporabo postal omejen, saj je večina določb postala neveljavnih zaradi uvedbe številnih sprememb.

Drugi del je namenjen spodbujanju regionalnega razvoja v JV Sloveniji, s čimer se zmanjšujejo neravnovesja, ki jih povzročata tržno gospodarstvo. Veljavni Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja ima pomemben vpliv na oblikovanje sistema regionalnega prostorskega planiranja. Velik pomen ima tudi za zmanjšanje razlik med razvojnimi regijami in za preprečevanje nastanka novih območij z večjimi razvojnimi problemi. Povezovanje regionalnega in prostorskega načrtovanja na tem področju ni ravno uspešno zaradi neučinkovite zakonodaje.

Na koncu je pozornost usmerjena h kohezijski politiki EU, kar pomeni predvsem pridobitev finančnih sredstev s strani EU za zmanjševanje razvojnih razlik med regijami. Z njihovo pomočjo je Slovenija dobila nov zagon za skladnejši regionalni razvoj. Slovenska zakonodaja s prepletenostjo številnih predpisov tudi tukaj ovira učinkovitost kohezijske politike EU.

Ključne besede: urejanje prostora, prostorsko načrtovanje, prostorski akti, regionalni razvoj, kohezijska politika EU.

SUMMARY

SPATIAL PLANNING AND THE PROMOTION OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE STATISTICAL REGION OF SOUTHEAST SLOVENIA

The first part of the thesis focuses on spatial management, which ensures sustainable spatial development as provided for in Slovenian legal framework at national, municipal, inter-municipal and regional level. The Spatial Management Act is currently in power, however, after the Spatial Planning Act was adopted, its scope became limited and a number of its provisions were invalidated because of the introduction of several changes.

The second part is dedicated to the promotion of regional development in Southeastern Slovenia which reduces imbalances caused by the market economy. The applicable Promotion of Balanced Regional Development Act has a significant influence upon the regional planning system. It also has great significance for the reduction of differences between development regions and for prevention of emergence of new areas with major development problems. However, the integration of regional and spatial planning in this area has not been successful due to inefficient legislation.

In the last part, the focus is on the EU Cohesion Policy. Financial resources from the EU to assist Slovenia to reduce development disparities between its regions. In this way Slovenia managed to gain momentum for more balanced regional development. In this field as well Slovenian legislation with its complexity of different legal acts inhibits the efficiency of the EU Cohesion Policy.

Key words: spatial management, spatial planning, spatial planning documents, regional development, EU Cohesion Policy.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY.....	vi
KAZALO PONAŽORITEV	ix
KAZALO GRAFIKONOV	ix
KAZALO SLIK	ix
KAZALO TABEL.....	ix
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	x
1 UVOD.....	1
2 UREJANJE PROSTORA	3
2.1 OBRAZLOŽITEV POJMOV.....	3
2.1.1 PROSTOR	3
2.1.2 UREJANJE PROSTORA	3
2.2 GLAVNI PROBLEMI UREJANJA PROSTORA V SLOVENIJI.....	3
2.3 ZAKONSKA UREDITEV UREJANJA PROSTORA	4
2.4 UREJANJE PROSTORA V MEDNARODNIH AKTIH	4
3 PROSTORSKO NAČRTOVANJE	5
3.1 POJEM.....	5
3.2 UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI	5
3.3 VRSTE PROSTORSKIH AKTOV.....	5
3.3.1 DRŽAVNA PROSTORSKA AKTA	6
3.3.1.1 Državni strateški prostorski načrt.....	6
3.3.1.2 Državni prostorski načrt	6
3.3.2 OBČINSKA PROSTORSKA AKTA	7
3.3.2.1 Občinski prostorski akt.....	7
3.3.2.2 Občinski podrobni prostorski načrt	8
3.3.3 MEDOBČINSKI PROSTORSKI AKT	8
4 SPODBUJANJE SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA.....	10
4.1 OBRAZLOŽITEV POJMOV.....	10
4.1.1 RAZVOJNA REGIJA	10
4.1.2 KOHEZIJSKA REGIJA	10
4.1.3 REGIONALNA POLITIKA.....	10
4.1.4 REGIONALIZACIJA	11
4.1.5 REGIONALNI RAZVOJ	11
4.1.6 REGIONALNO PLANIRANJE	11
4.2 ZAKONSKA UREDITEV.....	12
5 REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA	15
5.1 PRAVILNIK O REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJAH	15
5.2 REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZA REGIJO JV SLOVENIJA	15
6 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM.....	17
6.1 UREDBA O REGIONALNIH RAZVOJNIH PROGRAMIH.....	17

6.2	VSEBINA RRP	17
6.2.1	STRATEŠKI DEL REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA JUGOVZHODNA SLOVENIJA 2007–2013	17
6.2.1.1	Predstavitev regije.....	17
6.2.1.2	SWOT analiza.....	19
6.2.1.3	Kritična analiza stanja z vidika današnjega časa	22
6.2.1.4	Ocena javno finančnega okvirja za izvajanje regionalnega razvojnega programa.....	23
6.2.2	PROGRAMSKI DEL REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA JUGOVZHODNA SLOVENIJA 2007–2013	26
6.3	IZVAJANJE RRP	28
6.3.1	IZVEDBENI NAČRT REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA REGIJE JV SLOVENIJA	28
6.3.2	ZAKONSKE PODLAGE ZA PRIPRAVO IZVEDBENEGA NAČRTA REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA 2010–2012	30
6.3.2.1	Državni razvojni program	30
6.3.2.2	Strategija razvoja Slovenije	30
7	JAVNOFINANČNI INSTRUMENTI ZA SPODBUJANJE SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA	31
7.1	KOHEZIJSKA POLITIKA	31
7.1.1	EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ (ESRR).....	32
7.1.2	EVROPSKI SOCIALNI SKLAD (ESS).....	32
7.1.3	KOHEZIJSKI SKLAD	32
7.2	RAZVOJ SLOVENIJE V FINANČNEM OBDOBJU 2007–2013	33
7.3	KOHEZIJSKA POLITIKA V PRIHODNOSTI	35
8	OVREDNOTENJE HIPOTEZ	37
9	ZAKLJUČEK	39
	LITERATURA IN VIRI	41
	PRILOGA.....	44

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Razmerje sredstev namenjenih za razvoj regije.....	24
Grafikon 2: Razpoložljiva sredstva v € 2007-2013 za Slovenijo.....	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Kohezijski regiji Slovenije	13
Slika 2: Statistične regije Slovenije.....	13
Slika 3: Statistična regija JV Slovenija.....	19

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ocena javno finančnega okvirja za izvajanje RRP.....	25
Tabela 2: Operativni programi za obdobje 2007-2013.....	34

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

DRP	Državni razvojni program
EU	Evropska unija
ESS	Evropski socialni sklad
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
JV Slovenija	Jugovzhodna Slovenija
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir
OP RČV	Operativni program razvoja človeških virov
OP RR	Operativni program krepitev razvojnih potencialov
OP ROPI	Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture
RC NM	Razvojni center Novo mesto
RRA	Regionalna razvojna agencija
RRP	Regionalni razvojni program
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZSRR	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
ZUreP-1	Zakon o urejanju prostora

SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

NUTS	Klasifikacija statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji
------	--

1 UVOD

Temo diplomskega dela Urejanje prostora in spodbujanje regionalnega razvoja v statistični regiji JV Slovenija sem izbrala, ker me to področje zanima, ker pa živim v občini Novo mesto, ki je del statistične regije JV Slovenija, se bom v diplomskem delu osredotočila na prej omenjeno regijo. Vendar pa je v Sloveniji 12 statističnih regij, zato bom predstavila tudi širše področju izvajanja pravne ureditve, politik in programov spodbujanja regionalnega razvoja v Sloveniji, tako bom na kratko omenila tudi, kaj se dogaja v ostalih 11 statističnih regijah.

Prvi del diplomskega dela se nanaša na področje urejanja prostora, ki je eno od dejavnosti iz pristojnosti države in občin ter je povezano z načrtovanjem, gradnjo, rabo prostora itd. Veda, ki se ukvarja s samim načrtovanjem rabe prostora in razporeditvijo dejavnosti v prostoru, je prostorsko načrtovanje, medtem ko je posledica izvajanja urejanja prostora prostorski razvoj. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1, Ur. l. RS, št. 110/2002 (8/2003 popr.), 58/2003-ZZK-1, 33/2007-ZPNačrt, 108/2009-ZGO-1C, 79/2010 Odl.US, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.) je prvi celovit zakon po osamosvojitvi Slovenije, ki je urejal področje urejanja prostora. Leta 2007 pa je začel veljati Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, Ur. l. RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A, 109/2012, 35/2013 Skl.US), ki naj bi odpravil pomanjkljivosti ZUreP-1 in je zato vanj močno posegel.

V drugem delu diplomskega dela se bom osredotočila na regionalizacijo, ki je v naši državi regulirana z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2, Ur. l. RS, št. 20/2011, 57/2012). Na splošno bi se lahko regionalni razvoj opredelilo kot izboljševanje vsesplošnega stanja v določeni razvojni regiji, zato v sodobnih državah postaja regionalni razvoj vse pomembnejši. V tem sklopu bom predstavila tudi Regionalno razvojno agencijo statistične regije JV Slovenija, ki opravlja razvojne naloge za območje regije in tudi pripravi regionalne ter skupne razvojne programe.

Regionalni razvojni program je osnovni instrument pospeševanja regionalnega razvoja v razvojnih regijah. V nadaljevanju bom predstavila tudi Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije 2007–2013, saj je osnovni gradnik spodbujanja skladnega regionalnega razvoja, prav tako pa tudi daje analizo stanja v JV regiji. Ne samo za razvoj statistične regije JV Slovenija, ampak za razvoj celotne države so zelo pomembni uresničeni regionalni programi.

Na koncu bom prikazala, kako EU vpliva na razvoj regij preko kohezijske politike. Osredotočila sem bom predvsem na njeno delovanje pri nas, saj ima Skupnost s svojimi finančnimi mehanizmi zelo veliko vlogo pri spodbujanju regionalnega razvoja in posledično tudi pri urejanju prostora v Sloveniji.

Namen diplomskega dela je proučiti gradiva, zakone, povezane z urejanjem prostora in spodbujanjem regionalnega razvoja, ter predstaviti osnove spodbujanja skladnega

regionalnega razvoja v statistični regiji JV Slovenija. Cilj diplomskega dela pa je analizirati, ali so v statistični regiji JV Slovenija pripravili in sprejeli kakšne regionalne prostorske načrte, da se lahko regionalni razvojni program izvaja, oziroma kako so zagotovili za investicijske razvojne projekte ustrezne podlage v prostorskih načrtih. Regionalna razvojna agencija za regijo JV Slovenija je s sprejetjem RPP 2007–2013 pripravila tri izvedbene načrte, in sicer za obdobje 2007–2009, 2010–2012 in 2012–2014. Podrobneje bom predstavila izvedbeni načrt za obdobje 2010–2012. Prikazala bom tudi javno finančni okvir regionalnega razvojnega programa, pri katerem se sredstva regije (lokalnih skupnosti), države in EU povezujejo za spodbujanje razvoja v JV regiji.

Ob začetku pisanja sem izpostavila tudi tri hipoteze:

H1: Ustrezen prostorski akt je pogoj za usklajeno izvajanje regionalnih razvojnih programov v prostoru, kajti le tako regionalni razvojni program prispeva k pripravi in izvedbi programov in projektov, ki prispevajo h kvalitetnejšemu življenju prebivalcev regije.

H2: Statistična regija JV Slovenija si je skozi izvajanje skupne razvojne politike s podporo regionalne razvojne agencije zagotovila primerno financiranje za izvajanje razvojnih projektov z namenom, da je zmanjšala razvojne zaostanke.

H3: Da se doseže namen regionalnega razvoja in z njim povezanega urejanja prostora, je nujno treba črpati razpoložljiva sredstva EU.

Pri pripravi diplomskega dela bom zbirala in pregledala literaturo, zakone, ki veljajo za urejanje prostora in spodbujanje regionalnega razvoja. Literaturo bom pridobila v knjižnici in čitalnici v obliki monografskih publikacij, vire pa bom pridobila tudi na internetu, predvsem zakone, analize, poročila o delu in raziskave. V diplomskem delu bom uporabljala tri metode:

- metodo deskripcije (opisovanje dejstev),
- metodo kompilacije (postopek povezovanja opazovanj, stališč, spoznanj, sklepov drugih avtorjev),
- primerjalno metodo.

Osmo poglavje bo vsebovalo ovrednotenje zastavljenih hipotez, v zaključku pa bom v strjeni obliki predstavila celotno vsebino diplomskega dela in ugotovitve, do katerih bom prišla pri pisanju.

2 UREJANJE PROSTORA

2.1 OBRAZLOŽITEV POJMOV

2.1.1 PROSTOR

Prostor je zemljišče z določenimi lastnostmi, na katerega neposredno vplivajo človekova dejanja. Sami oblikujemo prostor, vendar se premalo zavedamo, da v enaki meri oblikuje prostor tudi nas (ZUreP-1, 1. člen).

2.1.2 UREJANJE PROSTORA

Pri urejanju prostora gre za zavestno človekovo dejavnost, povezano z načrtovanjem, vzdrževanjem in rabo prostora. Sam namen urejanja prostora je omogočiti skladen prostorski razvoj. Državni organi, organi lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil odločajo o zadevah urejanja prostora (Blaganje, 2008, str. 13).

2.2 GLAVNI PROBLEMI UREJANJA PROSTORA V SLOVENIJI

Prvi problem urejanja prostora v Sloveniji ostaja razpršena gradnja zunaj ureditvenih območij naselij, ki je povezana s preveliko rabo prostora, nekontroliranim širjenjem naselij in izginjanjem meja med poseljenim in naravnim prostorom. Zanj je značilna nepravilna, oblikovno pomanjkljiva arhitektura, veliko objektov pa nima predpisanega dovoljenja za gradnjo – veliko je črnih gradenj. Pomanjkljive so komunalne storitve, spremljajoč pojav razpršene gradnje so tudi nedovoljena odlagališča. Tudi zato razpršena gradnja bistveno močnejše obremenjuje okolje kot strnjena (Blaganje, 2008, str. 78–80).

Vsaj do nastopa gospodarske krize konec leta 2009, ko je obseg gradenj močno upadel, je bil pomemben problem pomanjkanje zazidljivih zemljišč. Gozdovi, kmetijska in vodna zemljišča so zavarovani pred spreminjanjem v zazidljive površine s področnimi predpisi (zakoni o gozdovih, kmetijskih zemljiščih, vodah) in tudi s prostorskimi akti. Poleg teh varovanih površin – če izvzamemo zavarovana območja narave, ki se nahajajo na že itak varovanih gozdnih in kmetijskih zemljiščih – je tudi nepremična kulturna dediščina zavarovana pred spreminjanjem (Blaganje, 2008, str. 81).

Še vedno velik problem pa so degradirani (razvrednoteni) prostori, zlasti v mestih in naseljih mestnega značaja. Degradirana območja predstavljajo različna zemljišča, na katerih so objekti neprimerno zgrajeni, pomanjkljivo vzdrževani in opuščeni. Bližajo pa se problemi degradacije tudi v velikih mestnih soseskah zaradi demografskih in socialnih problemov (staranje, pešanje ekonomske moči prebivalstva) ter tudi zaradi njih povezanega slabega vzdrževanja stavb in skupnih površin. V soseskah so degradacije vidne kot slabo vzdrževanje stavb in zunanjih ureditev, to lahko pripišemo tudi neurejenemu upravljanju etažne lastnine in neučinkovitosti ali odsotnosti ukrepov, ki bi etažne lastnike lahko primorali k prevzemu vseh lastninskih bremen. Občine z degradiranimi urbanimi območji namenjajo skrb njihovi sanaciji, ki je zahtevna in dolgotrajna in ni povezana samo s pripravo potrebnih prostorskih aktov in zagotavljanjem

javnih ter zasebnih investicijskih sredstev, ampak na samem začetku tudi z zahtevnim urejanjem oziroma spreminjanjem lastninskih razmerij na takih območjih (Blaganje, 2008, str. 82–84).

2.3 ZAKONSKA UREDITEV UREJANJA PROSTORA

Kot omenjeno, je bil prvi celovit zakon, ki je urejal področje urejanja prostora, sprejet po osamosvojitvi Slovenije. To je bil že omenjeni Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1), sprejet 27. novembra 2002.

Zakon o urejanju prostora ureja načrtovanje prostora, uveljavljanje prostorskih ukrepov za izvajanje načrtovanih prostorskih ureditev, opremljanje stavbnih zemljišč in vodenje sistema zbirk prostorskih podatkov (ZUreP-1, 1. člen).

30. marca 2007 je bil sprejet tudi Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur. list RS, št. 33/07), ki naj bi odpravil pomanjkljivosti ZUreP-1. Ta zakon na novo ureja prostorsko načrtovanje kot del področja urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov (vsebinsko in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem). Ureja pa tudi opremljanje stavbnih zemljišč in delovanje prostorskega informacijskega sistema. Kljub temu pa v ostalih delih urejanja prostora še naprej velja Zakon o urejanju prostora (ZPNačrt, 1. člen).

2.4 UREJANJE PROSTORA V MEDNARODNIH AKTIH

V Evropi poteka že dolgo mednarodno sodelovanje na področju urejanja prostora za uresničevanje skupnih načel, da bi dosegli trajnostni prostorski razvoj. S tega področja so zelo pomembni akti, ki so nastali v okviru Konference ministrov, odgovornih za urejanje prostora držav članic Sveta Evrope CEMAT (Blaganje, 2008, str. 16):

- Evropska listina o urejanju prostora, imenovanja tudi Torremolinoška listina iz leta 1983,
- Vodilna načela za trajnosten prostorski razvoj evropske celine iz leta 2000 in
- Ljubljanska deklaracija o prostorski razsežnosti trajnostnega razvoja iz leta 2003.

Slovenija tudi že dolgo sodeluje z drugimi državami na področju urejanja prostora. Od leta 1993 je članica Sveta Evrope in sodeluje v delu CEMAT. Slovenija je od 1. maja 2004 tudi v EU in polnopravno sodeluje na srečanjih ministrov za prostor držav članic EU. Srečanja pa so samo neformalna (Blaganje, 2008, str. 18).

3 PROSTORSKO NAČRTOVANJE

3.1 POJEM

V Zakonu o prostorskem načrtovanju je pojem definiran kot interdisciplinarna aktivnost, s pomočjo katere je možno na podlagi razvojnih usmeritev ob upoštevanju javnih koristi varstva okolja živali, naravnih dobrin, premoženja in kulturne dediščine načrtovati posege v prostor (ZPNačrt, 2. člen).

3.2 UREDITEV PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA V SLOVENIJI

V veljavni slovenski pravni ureditvi je prostorsko načrtovanje sestavina širšega področja urejanja prostora in je uzakonjeno na državni, občinski in medobčinski oziroma regionalni ravni. Država določa cilje, izhodišča in usmeritve prostorskega razvoja s strateškim prostorskim načrtom (Blaganje, 2008, str. 88). Prostorske ureditve se konkretno načrtujejo z državnimi, občinskimi in medobčinskimi prostorskimi načrti ter se tako z njimi omogoča skladen trajnostni prostorski razvoj. Najpomembnejši so prostorski akti na ravni države, nato sledi medobčinski oziroma regionalni prostorski akt in prostorski akti občine.

Kot omenjeno, je od leta 2007 področje prostorskega načrtovanja urejeno s samostojnim ZPNačrtom, prej pa je bila ureditev vsebovana v ZUreP-1. Tako so bili nekateri členi z uveljavitvijo ZPNačrta razveljavljeni. Nekateri pa se ne uporabljajo več, v tistem delu, ki obravnava prostorsko načrtovanje in opremljanje stavbnih zemljišč. Vendar pa je pomemben del vsebine Zakona o urejanju prostora še naprej v veljavi.

3.3 VRSTE PROSTORSKIH AKTOV

S prostorskimi akti se načrtujejo prostorske ureditve. Z njimi se določa tudi usmeritev posegov v prostor, pogoje in merila za njihovo izvedbo ter različne vrste posegov v prostor. Obstajajo državni prostorski akti, občinski prostorski akti in medobčinski prostorski akti (ZPNačrt, 14. člen).

Zakon določa tudi razmerja med prostorskimi akti, in sicer (ZPNačrt, 15. člen):

- državni prostorski načrt ne sme biti v nasprotju z državnim strateškim prostorskim načrtom,
- regionalni prostorski načrt ne sme biti v nasprotju z državnimi prostorskimi akti,
- občinski prostorski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi prostorskimi akti in regionalnim prostorskim načrtom,
- občinski podrobni prostorski načrt pa mora biti skladen z občinskim prostorskim načrtom in ne sme biti v nasprotju z občinskim strateškim prostorskim načrtom.

Prostorski akti se izdelajo v digitalni obliki, vsebujejo pa grafični in tekstualni del. Arhiviranje in vpogled sta možna v digitalni in analogni obliki. Spremembe in dopolnitve prostorskih aktov se pripravljajo in spreminjajo po postopku, ki je po zakonu predpisan za njegovo pripravo in sprejem (ZPNačrt, 17.–18. člen).

V veljavnem Zakonu o prostorskem načrtovanju so postopki priprave posameznih prostorskih aktov urejeni za vsak prostorski akt posebej, vendar pa je med temi postopki zelo veliko podobnosti. Skupno jim je predvsem to, da se sprejemajo v dveh fazah. Najprej kot osnutek, nato pa kot predlog določenega prostorskega akta, posebej pa so podobnosti postopkov izrazite do vključno faze javne razgrnitve prostorskega akta. Nato pa se postopki razlikujejo, zlasti odvisno od tega, ali jih mora sprejeti ali potrditi Vlada RS. V nadaljevanju bom predstavila značilnosti prostorskih aktov po veljavni zakonodaji.

3.3.1 DRŽAVNA PROSTORSKA AKTA

3.3.1.1 Državni strateški prostorski načrt

S tem prostorskim aktom se na podlagi razvojnih potreb države in ob upoštevanju javnih koristi (zlasti na področju varstva okolja, dediščine, ohranjanja narave in človekovega zdravja in trajnostne rabe naravnih dobrin) določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja države (ZPNačrt, 22. člen).

Postopek priprave se začne s sklepom, ki ga sprejme vlada. Na podlagi tega pa ministrstvo, pristojno za urejanje prostora, tj. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, pripravi osnutek državnega strateškega prostorskega načrta in zagotovi tudi pripravo poročila o vplivih izvedbe na okolje. Osnutek in poročilo mora ministrstvo poslati ostalim ministrstvom in občinam. S tem jih pozove, da v roku 30 dni posredujejo pripombe in predloge, ki jih imajo k osnutku prostorskega načrta. Nato ministrstvo do vseh prejetih pripomb in predlogov zavzame stališča in jih posreduje ostalim ministrstvom in občinam ter objavi v svetovnem spletu. V potrditev vladi pošlje ministrstvo predlog državnega strateškega načrta, ki je bil pripravljen na podlagi stališč do pripomb in predlogov. Ta predlog vlada pošlje v sprejem Državnemu zboru RS in mu predloži poročilo o opravljenem postopku priprave. Na predlog vlade sprejme državni strateški prostorski načrt Državni zbor RS z odlokom (ZPNačrt, 23.–26. člen).

3.3.1.2 Državni prostorski načrt

Državni prostorski načrt je prostorski akt, namenjen načrtovanju prostorskih ureditev državnega pomena iz državnega strateškega prostorskega načrta. Je tako podroben, da služi tudi kot podlaga za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja, predpisanih z Zakonom o graditvi objektov (ZGO-1, Ur. l. RS, št. 102/2004-UPB1 (14/2005 popr.), 92/2005-ZJC-B, 93/2005-ZVMS, 111/2005 Odl. US, 120/2006 Odl. US, 126/2007, 57/2009 Skl. US, 108/2009, 61/2010-ZRud-1 (62/2010 popr.), 20/2011 Odl. US, 57/2012, 101/2013-ZDavNepr, 110/2013) (ZPNačrt, 27. člen).

Postopek priprave se začne s sklepom, ki ga sprejme vlada na predlog ministrstva. Nato ministrstvo pripravi osnutek državnega prostorskega načrta in ga pošlje nosilcem urejanja prostora. To so tista ministrstva, drugi državni organi ali druge pravne osebe, ki bodisi po svoji neposredni pristojnosti ali kot posredni izvrševalci javnih pooblastil izvršujejo posamezne resorno razdeljene in s predpisi določene naloge, ki so povezane z vsebinami prostorskih načrtov (npr. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje v zvezi z vsebinami s področja

kmetijskih zemljišč, gozdov, varstva okolja, ohranjanja narave in upravljanja z vodami ali Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije v zvezi z vsebinami, povezanimi z varstvom kulturne dediščine, in vrsta drugih za različna druga področja).

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor nosilce urejanja prostora pozove, da v roku 30 dni podajo smernice za načrtovanje prostorske ureditve iz njihove pristojnosti. V tem roku pa tudi ministrstvo odloči, ali je treba za prostorski načrt izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Če je to potrebno, ministrstvo ob upoštevanju smernic javnosti in občin tudi dopolni osnutek državnega prostorskega načrta in omogoči seznanitev glede dopolnitve v okviru javne razgrnitve, ki traja najmanj 30 dni. Javna razgrnitev se izvede v vseh občinah, na območju katerih so predvidene z osnutkom državnega prostorskega načrta načrtovane prostorske ureditve. Po končani javni razgrnitvi ministrstvo prouči pripombe in predloge javnosti in občin ter do njih zavzame stališča in jih objavi v svetovnem spletu. K osnutku pa dajo mnenje tudi državni nosilci urejanja prostora. Na teh podlagah ministrstvo pripravi predlog državnega prostorskega načrta. V nadaljevanju ministrstvo na osnovi mnenj nosilcev urejanja prostora, ki so si pogosto med seboj nasprotujoča ali celo izključujoča, zagotovi uskladitev predloga državnega prostorskega načrta. Usklajen predlog pošlje v sprejem vladi, ki državni prostorski načrt sprejme z uredbo (ZPNačrt, 29.–34. člen).

3.3.2 OBČINSKA PROSTORSKA AKTA

3.3.2.1 Občinski prostorski akt

Občinski prostorski načrt je prostorski akt, pri katerem se ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja vsake posamezne občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji za umeščanje objektov v prostor (ZPNačrt, 38.–39. člen).

Postopek priprave občinskega prostorskega načrta se začne s sklepom, ki ga sprejme župan in se objavi v svetovnem spletu. Pošlje ga tudi Ministrstvu za infrastrukturo in prostor ter sosednjim občinam. Občina pripravi osnutek občinskega prostorskega akta in ga pošlje ministrstvu, to pa ga pošlje nosilcem urejanja prostora, da v roku 30 dni podajo smernice za načrtovanje prostorskih ureditev. Nato nosilci urejanja prostora pošljejo smernice ministrstvu in občini. Če je treba izvesti za občinski prostorski načrt celovito presojo vplivov na okolje, o tem v sedanji ureditvi vladnih pristojnosti oziroma državne uprave odloči Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, ki je pristojno za varstvo okolja, in to sporoči Ministrstvu za infrastrukturo in prostor ter občini. Ob upoštevanju prejetih smernic občina dopolni osnutek prostorskega načrta, in če je potrebno, tudi pripravi okoljsko poročilo ter pošlje vse Ministrstvu za kmetijstvo in okolje. To preveri okoljsko poročilo, če je izdelano kakovostno in v skladu s predpisi (ZPNačrt, 46.–48. člen).

Občina mora tudi omogočiti javnosti seznanitev z dopolnjenim osnutkom v okviru javne razgrnitve, ki traja najmanj 30 dni. V tem času pa mora tudi zagotoviti njegovo javno obravnavo. Nato mora občina proučiti pripombe in predloge javnosti ter do njih zavzeti stališča, na podlagi tega pa pripravi predlog občinskega prostorskega načrta. Predlog

mora poslati Ministrstvu za infrastrukturo in okolje, ki ga posreduje nosilec urejanja prostora, da v 21 dneh podajo mnenja, ali predlog upošteva njihove smernice. Ministrstvo pripravi mnenje o predlogu občinskega prostorskega načrta v enakem roku, če glede tega ni ugovorov. Minister za okolje in prostor v 75 dneh od prejema predloga občinskega prostorskega načrta s sklepom potrdi predlog občinskega prostorskega načrta. Občinski svet sprejme občinski prostorski načrt z odlokom, ki ga tudi objavi v uradnem glasilu (ZPNačrt, 50.–52. člen).

3.3.2.2 Občinski podrobni prostorski načrt

Z občinskim podrobnim prostorskim načrtom se podrobneje načrtuje prostorske ureditve na območjih sanacije razpršene gradnje in območjih, namenjenih za razvoj in širitev naselij. Postopek priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta se začne s sklepom, ki ga sprejme župan in se objavi v svetovnem spletu. Pošlje se tudi Ministrstvu za infrastrukturo in prostor. Postopek priprave in sprejemanja občinskega podrobnega prostorskega načrta je skoraj v celoti enak kot za občinski prostorski načrt. Tako se tudi zanj zaporedoma pripravi osnutek, dopolnjen osnutek in predlog. Postopek prav tako obsega sodelovanje javnosti in nosilcev urejanja prostora, le da so v njem nekatere poenostavitve. Če je treba izvesti za prostorski načrt celovito presojo vplivov na okolje, se pristojna ministrstva v svojih mnenjih opredelijo tudi o sprejemljivosti vplivov občinskega podrobnega načrta na okolje in jih pošljejo ministrstvu, ki je pristojno za varstvo okolja. Predlog občinskega podrobnega načrta sprejme občinski svet z odlokom, ki se objavi v uradnem glasilu občine (ZPNačrt, 55.–61. člen). Za številne občine je to Uradni list RS, nekatere pa izdajajo svoja lastna ali medobčinska uradna glasila.

3.3.3 MEDOBČINSKI PROSTORSKI AKT

Za izvedbo regionalnega razvojnega programa po predpisih o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja programa morajo občine pripraviti regionalni prostorski načrt, ki je izdelan z enako natančnostjo kot velja za občinske prostorske načrte, zato je enako, kot so to občinski prostorski načrti, tudi regionalni prostorski načrt podlaga za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov. Udeležene občine sklenejo dogovor o pripravi regionalnega prostorskega načrta, v katerem določijo tudi pripravljavca načrta. Če regionalni razvojni program zahteva tudi načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena, jih mora Ministrstvo za infrastrukturo in prostor upoštevati pri pripravi državnega prostorskega načrta, saj morajo biti prostorski načrti in regionalni razvojni program med seboj usklajeni (ZPNačrt, 62.–64. člen).

Kot omenjeno, mora regionalni prostorski načrt določati namensko rabo prostora in prostorske izvedbene pogoje za načrtovanje prostorskih ureditev tako natančno, da se lahko na njegovi podlagi pripravljajo projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja po predpisih o gradnji objektov. Postopek priprave regionalnega prostorskega načrta se začne s sklepom, ki ga morajo sprejeti župani vseh udeleženih občin. Nato se sklep objavi v svetovnem spletu in pošlje Ministrstvu za infrastrukturo in prostor. Za regionalni prostorski načrt je postopek priprave enak kot za občinski prostorski načrt, vendar pa

morajo občinski sveti vseh udeleženih občin sprejeti regionalni prostorski načrt z odlokom v enakem besedilu (ZPNačrt, 65.–68. člen).

4 SPODBUJANJE SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

Spodbujanje skladnega regionalnega razvoja je urejeno v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2, Ur. l. RS, št. 20/2011 in 57/2012). Ta določa način medsebojnega usklajevanja države in občin pri načrtovanju regionalne politike in izvajanju nalog regionalnega razvoja, dejavnosti in opravljanje razvojnih nalog v razvojni regiji ter ukrepe regionalne politike. Zakon določa načelo partnerstva pri izvajanju zakona, kar pomeni, da se občine, združenja gospodarskih dejavnosti, samoupravne narodne skupnosti ter nevladne organizacije, ki po zakonu štejejo za razvojne partnerje, pri uresničevanju svojih razvojnih interesov povezujejo in odločitve sprejemajo skupaj in v skladu z načelom trajnostnega, sonaravnega regionalnega razvoja (ZSSR-2, 1. in 2. člen). Razvojne odločitve v regijah in kohezijskih regijah sprejemajo njihovi organi. To so razvojni svet regije, svet regije in razvojni svet kohezijske regije (ZSSR-2, 10.a člen).

4.1 OBRAZLOŽITEV POJMOV

4.1.1 RAZVOJNA REGIJA

Razvojna regija je v ZSSR-2 definirana kot temeljna funkcionalna teritorialna enota za načrtovanje regionalne politike in izvajanje nalog regionalnega razvoja. Predstavlja enovito zaključeno prostorsko celoto, v katero jo združujejo poselitveni, gospodarski, infrastrukturni in naravni sistemi ter na kateri je mogoče zagotoviti interesno sodelovanje razvojnih partnerjev. Regija obsega občine, ki so vključene v teritorialno enoto NUTS 3 v okviru statistične teritorialne členitve Slovenije (ZSRR-2, 6. člen).

4.1.2 KOHEZIJSKA REGIJA

Za izvajanje kohezijske politike EU in opravljanje različnih nalog, ki so povezane z razvojem in so sporazumno določene s strani občin in države, se razvojne regije povezujejo v kohezijske regije, ki se ujemajo z enotami na ravni NUTS 2. Organ odločanja kohezijske regije je razvojni svet kohezijske regije. Vsaka regija v kohezijski regiji ima v razvojnem svetu kohezijske regije pet predstavnikov, ki jih imenuje svet regije. Razvojni svet kohezijske regije pa sodeluje pri sprejemanju odločitev in daje predhodno soglasje k vsebini ter izvajanju programov EU. Način delovanja razvojnega sveta kohezijske regije določi vlada z uredbo (ZSRR-2, 6a. člen).

4.1.3 REGIONALNA POLITIKA

Regionalna politika je ena izmed politik države, ki je kljub različnim definicijam in pogosto različnemu razumevanju politike javna politika, pri kateri se uporabljajo javna sredstva. Zaradi uporabe javnih sredstev na posamezne faze regionalne politike ni mogoče gledati izolirano, temveč jo je treba obravnavati v kontekstu javno-finančne politike in proračunskih pravil, ki veljajo za državni in občinski proračun (Nared in Kavaš, 2009, str. 69).

4.1.4 REGIONALIZACIJA

Pri regionalizaciji je cilj izoblikovati regijo. Gre za proces, ki oblikuje ozemlje regije s podobnimi ali istovrstnimi značilnostmi (SURs, 2013).

4.1.5 REGIONALNI RAZVOJ

V okviru regionalnega razvoja se poskuša stremljenja in ukrepe globalne gospodarske politike prenesti oziroma aplicirati na razvojne regije. Pri tem se tudi proučuje, kakšni so regionalni učinki zastavljene politike in kakšna naj bo politika naložb glede na regionalne razlike.

4.1.6 REGIONALNO PLANIRANJE

V povezavi z regionalnim razvojem je v strokovnem jeziku uveljavljen tudi pojem regionalno planiranje, ki pa v veljavni slovenski prostorski zakonodaji ni določen, saj ta ureja (samo) prostorsko načrtovanje na različnih ravneh (v državi in občini oziroma na medobčinski ravni). Regionalno planiranje je po splošni definiciji del prostorskega planiranja, ki služi kot podlaga političnim odločitvam v zvezi z načrtovanjem primerne prostorske rabe na določenem območju, prav tako ga sestavljajo vsi ukrepi, ki so na eni strani namenjeni odpravljanju in tudi odstranjevanju že nastalih škod ter pomanjkljivostim, medtem ko na drugi strani zagotavljanju preišljene rabe prostora in primerne prostorskega razvoja, ki naj tako zagotovita optimalne, sonaravne oziroma trajnostne življenjske razmere tamkaj živečega prebivalstva (Leksikon: Geografija, 2001).

V literaturi je mogoče naleteti tudi na pojem regionalno prostorsko planiranje. To je urejanje človekovega okolja in družbenega delovanja v regiji v želji doseči harmonični ekonomski in socialni razvoj ob upoštevanju danega prostora. Je tudi raziskovanje, usmerjanje in planiranje razmestitve človekovih dejavnosti v regionalnem prostoru, usklajevanje naravnih zmožnosti prostora z različnimi interesi uporabnikov in usmerjanje v preišljeno gospodarjenje s prostorom (Regionalno planiranje in regionalni razvoj med teorijo in prakso, 2005, str. 78).

Dejansko so vsebine tako opredeljenih pojmov regionalno planiranje in regionalno prostorsko planiranje deloma zajete že v zakonsko določenih namenih in ciljeh prostorskega načrtovanja in spodbujanja regionalnega razvoja. Že izvirno besedilo Zakona o urejanju prostora je, preden je vanj posegel Zakon o prostorskem načrtovanju, določalo, da je namen urejanja prostora omogočati skladen prostorski razvoj z usklajevanjem gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikov razvoja in med drugim tudi zagotavljati prostorske možnosti za skladen razvoj skupnosti (ZUreP-1, 3. člen – razveljavljen z ZPNačrt). ZPNačrt pa v 3. členu določa, da je cilj prostorskega načrtovanja omogočati skladen prostorski razvoj z obravnavo in usklajevanjem različnih potreb in interesov razvoja z javnimi koristmi na področjih varstva okolja, ohranjanja narave in kulturne dediščine, varstva naravnih virov, obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Šele uporaba instrumentov, ki so določeni v ZPNačrt in ZSSR-2 skupaj pa

izpolnjuje pomen in vsebino citiranih opredelitev regionalnega planiranja oziroma regionalnega prostorskega planiranja.

4.2 ZAKONSKA UREDITEV

V Sloveniji se že zelo dolgo spodbuja skladen regionalni razvoj. Leta 1971 je bil sprejet prvi splošni pravni akt, ki je določal naloge s področja regionalne politike. Sistem regionalne politike pa je bil večkrat dopolnjen ali spremenjen, saj je proces planiranja zahteval nenehno spremljanje stanja in nenehno prilagajanje novim izzivom. Leta 1999 se je zgodila velika sprememba, ko je prvi Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR, Ur. l. RS, št. 60/99 in 56/03) zamenjal spodbujanje razvoja demografsko ogroženih območij, ki je bil do takrat urejen v Zakonu o spodbujanju razvoja na demografsko ogroženih območjih (Ur. l. RS, št. 48/90 in 12/92). ZSRR je bil močno kritiziran, pojavljale so se tudi konceptualne in operativne težave, zato je bil pripravljen nov predlog. Namen novega predloga za ZSRR-1 pa je bil zmanjšanje regionalnih razlik in izboljšanje sistemskih podlag za učinkovitejše doseganje bolj skladnejšega regionalnega razvoja.

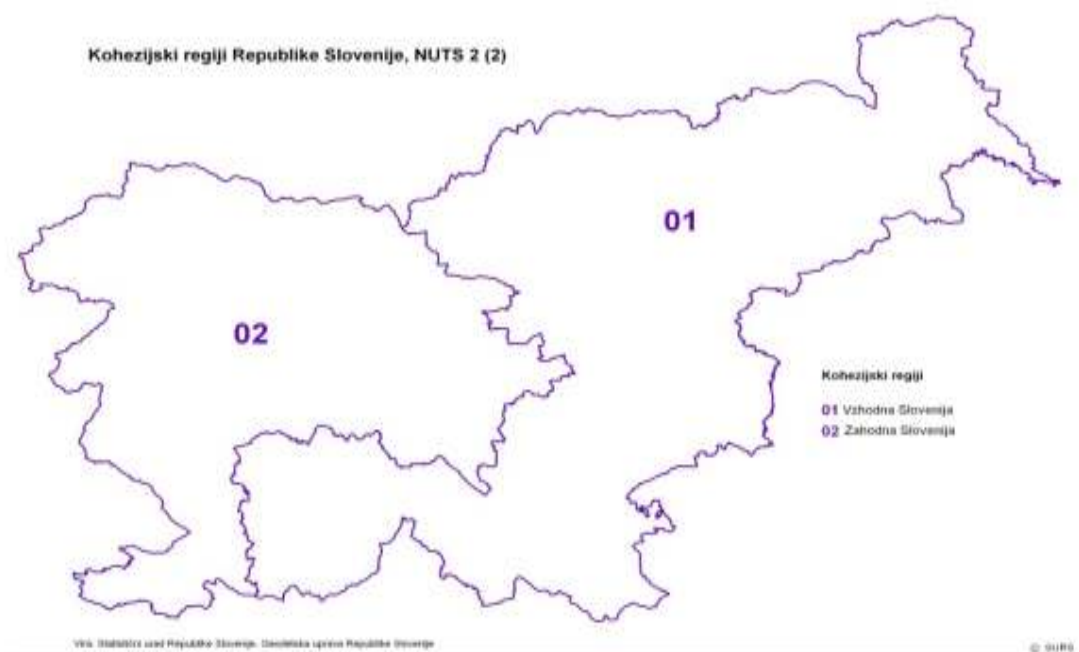
23. junija 2005 je Vlada RS posredovala v sprejem Državnemu zboru omenjeni novi predlog zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je stopil v veljavo oktobra 2005. Kmalu kasneje so se začele kazati tudi pomanjkljivosti pri ZSRR-1 in tako je bil z namenom sistemskega načina spodbujanja skladnega regionalnega razvoja pripravljen spet nov predlog zakona. To je sedanji ZSRR-2, ki je stopil v veljavo 18. 3. 2011. Veljavni Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja ima zelo velik in pomemben prispevek ter vpliv na oblikovanje sistema regionalnega prostorskega planiranja, kajti spodbujanje skladnega regionalnega razvoja je tudi sestavina regionalne strukturne politike Slovenije, katere cilj je uravnotežen socialni, gospodarski in prostorski razvoj. Velik poudarek pa ima za zmanjšanje razlik med razvojnimi regijami in za preprečevanje nastanka novih območij z večjimi razvojnimi problemi. Z zakonom je vzpostavljen osnovni okvir celovitega razvojnega planiranja na regionalni ravni.

IZVAJANJA UREDITVE, POLITIK IN PROGRAMOV ZA SPODBUJANJE REGIONALNEGA RAZVOJA

Slovenija je po Nomenklaturi statističnih teritorialnih enot razdeljena takole: NUTS 1 - država kot celota, NUTS 2 - dve kohezijski regiji (kot je to prikazano na Sliki 1) in NUTS 3 - 12 statističnih regij (kot je to prikazano na Sliki 2).

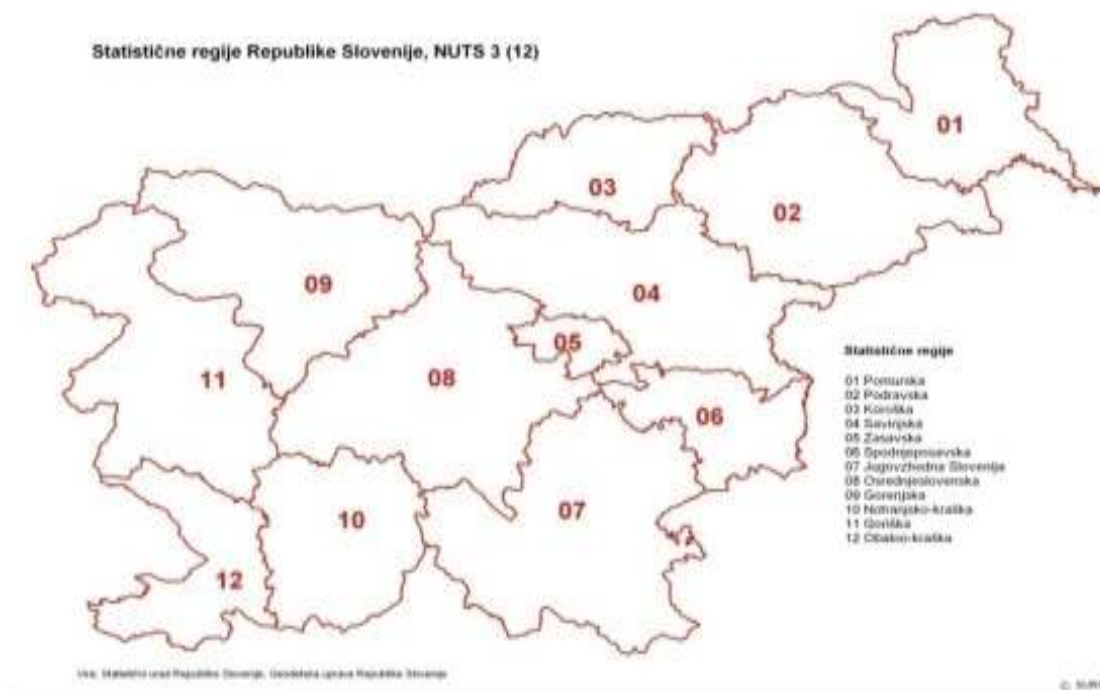
NUTS je klasifikacija statističnih teritorialnih enot v EU, ki mora zagotavljati enotno teritorialno delitev za potrebe regionalnih statistik EU, prav tako se uporablja za zbiranje, razvoj in harmonizacijo regionalnih statistik, socioekonomske analize ter tudi za regionalno politiko (SURS, 2013).

Slika 1: Kohezijski regiji Slovenije

Vir: SURS (2013)

Slika 2: Statistične regije Slovenije

Vir: SURS (2013)

V Sloveniji deluje 12 regionalnih razvojnih agencij, ki spodbujajo razvoj po veljavnem ZSRR-2. Glede na zakon so regionalne razvojne agencije dolžne izdelati regionalne razvojne programe (RRP) za območje posamezne razvojne regije. Prav tako pa morajo hkrati pristopiti k pripravi ustreznega prostorskega akta za isto območje, kajti ta je pogoj za usklajeno izvajanje regionalnih razvojnih programov v regiji. 12. junija 2002 je bilo ustanovljeno tudi Združenje regionalnih razvojnih agencij Slovenije.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je odgovorno za celoten sistem, zakonodajo na področju skladnega regionalnega razvoja, za pripravo Državnega razvojnega programa ter za usklajevanje 12 RRP. Ob tem pa tudi dodeljuje državne pomoči po Uredbi o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči (Ur. l. RS, št. 72/2006, 70/2007, 99/2008, 17/2009, 20/2011-ZSRR-2, 8/2012, 99/2013, 103/2013). Naša država prejema pomoč od Evropske unije že od leta 1992.

V Sloveniji si regionalna politika želi biti prisotna na celotnem območju, vendar menim, da bi morala biti še mnogo bolj aktivna na območjih, in sicer:

- v regijah z nižjo stopnjo razvitosti,
- na območjih, kjer živita madžarska, italijanska narodna skupnost ter romska etnična skupnost in
- v občinah s posebnimi razvojnimi potrebami.

Veliko pozornosti bodo morali še nameniti predvsem razvoju odmaknjenih delov, kajti razvojne razlike v državi so velike. Območja v razvojnem zaostanku kažejo različne značilnosti, in sicer neučinkovito gospodarsko strukturo, staranje prebivalstva, nizke dohodke, pomanjkljivo oskrbo, visoko stopnjo brezposelnosti, slabo razvito infrastrukturo, omejujoče naravnogeografske dejavnike – veliko reliefno energijo, nerodovitno prst, pomanjkanje naravnih virov itd. S podporo manj razvitim območjem bi se povečala gospodarska rast in bi se predvsem izboljšalo tudi finančno poslovanje same države.

5 REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA

5.1 PRAVILNIK O REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJAH

Pravilnik o regionalnih razvojnih agencijah (Ur. l. RS, št. 3/2013) opredeljuje minimalni pogoj, na podlagi katerega je možno opravljati naloge agencij in njihov vpis v evidenco regionalnih razvojnih agencij, obvezne elemente pogodbe o opravljanju nalog regionalnih razvojnih agencij, način oblikovanja in delovanja območnega razvojnega partnerstva ter regijske razvojne mreže, merila, na podlagi katerih je treba financirati razvojne naloge v regiji ter pogoje, na podlagi katerih je možno opravljati naloge države v razvojni regiji (Pravilnik o regionalnih razvojnih agencijah, 1. člen).

5.2 REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZA REGIJO JV SLOVENIJA

V Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je pojem regionalna razvojna agencija (RRA) definiran kot pravna oseba javnega prava, ki mora opravljati splošne naloge v regiji (ZSRR-2, 3. člen).

V nadaljevanju bom predstavila Razvojni center Novo mesto, ki je začel delovati že leta 1998 kot regionalni podjetniški center, najprej na območju Dolenjske, nato še na območju Bele krajine. Najpomembnejše pa je, da je v letu 2000 razširil svoje področje delovanja tudi na regionalne razvojne agencije za statistično regijo JV Slovenija. Poleg tega pa vključuje tudi Kočevsko-ribniško območje.

Razvojni center Novo mesto na področju regionalnega razvoja izvaja naloge, ki jih določa ZSRR-2, in naloge, ki jih tudi izvajajo RRA v javnem interesu. Je tudi stičišče zelo različnih informacij, idej, pobud in programov. Je mesto, kjer se pripravlja RRP, ki kandidira za evropska in državna sredstva ter jih tako RRA izvaja.

Razvojni center Novo mesto, d. o. o., je pripravil in izvajal naslednje regionalne in čezmejne programe (Razvojni center Novo mesto, 2013):

- regionalni razvojni program za Jugovzhodno Slovenijo za obdobje 2002–2006 in 2007–2013,
- programe izvedbenih delov RRP za leta 2002–2009,
- program javne regionalne infrastrukture za leto 2006,
- turistična cona po SOPS-u »Po Kolpi in Gorjancih – Po kupi i Žumberku«,
- priprava regionalne zasnove prostorskega razvoja Jugovzhodne Slovenije (RZPR),
- priprava projektov opremljanja poslovnih con in razvoja turistične infrastrukture, s katerimi so posamezni prijavitelji sodelovali na razpisih Evropskega sklada za regionalni razvoj,
- projekt vzpostavitve podpornega okolja za podjetništvo (Podpora MSP), ki je podprt s sredstvi Interreg IIIA,
- projekt Razvoj podjetništva na podeželju v okviru Donacijske sheme za pripravo projektnih predlogov na slovensko-hrvaškem obmejnem območju,

- izvaja Eko projekt na obeh straneh meje ob reki Kolpi, ki se sofinancira s sredstvi Interreg IIIA,
- sodeluje v projektu SLOHRA ZONET, ki je sofinanciran s sredstvi Interreg IIIA,
- skupni programski dokument o čezmejnem sodelovanju z Republiko Hrvaško,
- vodil je pripravo regionalne zasnove prostorskega razvoja JV Slovenije,
- izvaja partnerske aktivnosti v čezmejnem projektu SLO–HR–RA,
- pripravlja celovit projekt Gospodarsko središče JV Slovenije,
- sodeluje v drugih projektih kot partner,
- vodi Pristop LEADER kot ukrep za spodbujanje lokalnega endogenega razvoja, izboljšanje upravljanja na podeželskih območjih in širjenje inovativnosti.

Glede na to, da RRA deluje kot družba z omejeno odgovornostjo, pri čemer družbena pogodba vsebuje neprofitno klavzulo, se dobiček tako v celoti reinvestira v dejavnost same družbe. Ima skupščino, ki jo sestavljajo zastopniki lastnikov. Družbo vodi direktorica mag. Mojca Špec Potočar, ki jo imenuje skupščina za dobo štirih let. V skladu ZSRR-2 pa morata biti tudi imenovana, in sicer 20-članski svet regije in 44-članski regionalni razvojni svet. Trenutno pa je 13 zaposlenih.

6 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM

6.1 UREDBA O REGIONALNIH RAZVOJNIH PROGRAMIH

Uredba o regionalnih razvojnih programih določa minimalno obvezujočo metodologijo priprave, izvedbe in način spremljanja ter vrednotenja učinkov regionalnega razvojnega programa (Uredba o regionalnih razvojnih programih, 1. člen). Zakon pa definira regionalni razvojni program kot temeljni strateški in programski dokument na regionalni ravni (ZSRR-2, 3. člen).

RRP se pripravi za območje razvojne regije in za programsko obdobje, ki je enako obdobju finančne perspektive EU. Usklajen je s strategijo razvoja Slovenije in z razvojnimi politikami, z državnim strateškim prostorskim aktom in tudi z varstvenimi in razvojnimi dokumenti zavarovanih ter varovanih območij (Uredba o regionalnih razvojnih programih, 2.–5. člen).

6.2 VSEBINA RRP

V nadaljevanju bom predstavila Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije 2007–2013. Regionalni razvojni svet je septembra 2005 sprejel sklep o pripravi RRP JV Slovenije 2007–2013. V pripravo je bila vključena strokovna in širša javnost, tudi nosilci planiranja in razvojnega načrtovanja v okviru posameznih programov RRP (gospodarstvo, človeški viri in družbena blaginja, okolje, prostor in infrastruktura, razvoj podeželja ter turizem in dediščina). Projektna skupina je vodila pripravo RRP, posamezne programe pa so pripravljale ožje delovne skupine. Razvojne potrebe, možnosti in cilji razvojne regije ter programov so bili preverjeni na delavnicah, RRP pa upošteva in podpira državne razvojne usmeritve.

6.2.1 STRATEŠKI DEL REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA JUGOVZHODNA SLOVENIJA 2007–2013

6.2.1.1 Predstavitev regije

Jugovzhodna Slovenija je po površini največja med 12 razvojnimi regijami v Sloveniji na ravni NUTS-3. Obsega geografsko območje Dolenjske, Bele krajine ter Kočevsko-ribniškega. Združuje 16 lokalnih skupnosti (občino Črnomelj, občino Dolenjske Toplice, občino Kočevje, občino Kostel, občino Loški Potok, občino Metlika, MO Novo mesto, občino Mirna Peč, občino Ribnica, občino Sodražica, občino Semič, občino Osilnica, občino Trebnje, občino Šentjernej, občino Škocjan in občino Žužemberk). Ob meji z Republiko Hrvaško pa je 6 občin, in sicer občina Loški Potok, občina Kostel, občina Osilnica, občina Kočevje, občina Črnomelj in občina Semič, ki se navezuje v Območno razvojno partnerstvo Pokolpje. Namen tega je zagotoviti manj razvitemu območju predvsem hitrejši gospodarski razvoj v okviru regije (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 7).

Novo mesto je tudi regijsko središče. Med območji s posebnimi razvojnimi potrebami je več kot $\frac{3}{4}$ površine JV Slovenije, medtem ko je skoraj polovica regije v območju Natura 2000. Z gozdom je pokritih kar 73 % regije. 24 % površin regije je namenjenih kmetijstvu, pozidanih pa je 1,8 % površin. Občina Kočevje je po velikosti največja, v občini Trebnje pa je najbolj razpršena poselitev z 221 naselji. V regiji živi 6 % ali 139.095 prebivalcev Republike Slovenije, skoraj 0,7 % je Romov. Po številu prebivalcev je največja tudi mestna občina (MO) Novo mesto, kjer živi skoraj 30 % vseh prebivalcev regije, najmanjša občina po površini in številu prebivalcev pa je občina Osilnica, kjer živi manj kot 1 % prebivalcev regije. JV Slovenija je imela po letu 2004 pozitivni naravni prirast prebivalstva. 6,6 % je v regiji delovno aktivnih prebivalcev Slovenije, povprečna starost prebivalstva pa je nižja kot v Sloveniji. Sama regija beleži več priselitev kot izselitev (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 7).

Regija ima manj delovnih mest kot je skupaj aktivnih in brezposelnih prebivalcev. Večje pomanjkanje delovnih mest je predvsem v Beli krajini in na Kočevskem. Kar 80 % je zaposlenih v gospodarskih družbah, zlasti v velikih industrijskih družbah. Posebej bi poudarila, da med razvojnimi zaostanki regije predvsem izstopa slaba izobrazbena struktura, ki je povezana s slabšimi možnostmi za šolanje v regiji. Zato je tudi razvojna potreba po krepitvi znanja, predvsem prilagojenega potrebam regije in regijskega gospodarstva.

Dolenjska izkazuje veliko gospodarsko aktivnost, saj 58 % vseh družb v regiji zaposluje 66 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah, ki ustvarijo 81 % vseh prihodkov. 59 % vseh podjetnikov je tudi na Dolenjskem. Velike industrijske družbe so tudi posebnost gospodarstva, saj so izvozno usmerjene. JV Slovenijo pa uvrščajo med največjo izvoznico med slovenskimi regijami. Industrija ustvari 40 % regijske dodane vrednosti, v letu 2005 je bilo 6 podjetij iz JV Slovenije, 5 iz Dolenjske in eno iz Bele krajine med 100 največjimi slovenskimi podjetji. V regiji sta najboljši slovenski podjetji Krka, d. d., in Revoz, d. d. V letu 2002 je JV Slovenija ustvarila 90 % povprečja slovenskega BDP in 62 % evropskega povprečja petnajsterice oziroma 68 % evropskega povprečja petindvajseterice (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 6).

Povprečna gospodarska družba regije je slabše opremljena s sredstvi za delo, vendar pa dosega boljši gospodarski rezultat, saj je bolj gospodarna pri poslovanju. Tako dosega večjo donosnost sredstev in kapitala, boljšo produktivnost, merjeno s prihodki na zaposlenega, in približno enako dodano vrednost na zaposlenega kot povprečna slovenska gospodarska družba. Ena izmed prevladujočih značilnosti regije je razvoj podeželja, ki ima široko in kvalitetnejšo vlogo pri razvoju regije. V regiji so možnosti za intenzivno kmetovanje majhne in vezane na porečje Krke. Najpomembnejša v regijskem kmetijstvu ostaja živinoreja. V regiji pa je tudi že uveljavljen zdraviliški turizem, uveljavlja se tudi obrečni turizem, prav tako pa se tudi razvija na Rogu zimski in celoletni rekreativni turizem.

Slika 3: Statistična regija JV Slovenija

Vir: Wikipedija (2013)

6.2.1.2 SWOT analiza

GOSPODARSTVO REGIJE

Glavne prednosti: značilen je močno razvit industrijski sektor, ki je skoraj v celoti izvozno usmerjen. Mreža razvitih dobaviteljev ga podpira, vendar pa so precej odvisni od večjih podjetij. Značilno je tudi dobro sodelovanje podjetij, kajti sodelujejo predvsem preko gospodarske in obrtne zbornice. To pa se kaže, če primerjamo s Slovenijo, z nadpovprečno dobrimi kazalci učinkovitosti regijskega gospodarstva (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 114).

Glavne slabosti: gospodarstvo regije je preveč odvisno od velikih podjetij in tako premalo fleksibilno. Celotna industrija je skoncentrirana v okolici Novega mesta, medtem ko z oddaljenostjo od regijskega centra pa razvitost strmo pada. V regiji razen enega ni domačih finančnih podjetij. Preostali storitveni sektor pa je v primerjavi z industrijo slabo razvit (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 114).

Glavne priložnosti: doseči bo treba osamosvojitve manjših in srednje velikih podjetij in tudi pospešiti njihovo gospodarsko rast. Manjša in srednje velika podjetja v regiji so se namreč razvila z vezavo na velika podjetja, npr. kot kooperanti ali stalni dobavitelji, to pa pomeni, da so preveč odvisna od posameznih velikih naročnikov oziroma kupcev, ki jih

zanje predstavljajo velika podjetja. Poleg preusmeritve podjetij na tuje trge bodo fleksibilnost gospodarskih panog dosegli s pospešeno rastjo novih tehnoloških podjetij. V ta namen je Razvojni center Novo mesto, d. o. o., ustanovil Podjetniški inkubator Podreznik, v katerem so februarja 2010 začela poslovati prva podjetja (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 114).

Glavne nevarnosti: za gospodarstvo regije največjo nevarnost predstavlja kar njena največja prednost, kajti gospodarstvo je v veliki meri odvisno od kovinske in farmacevtske industrije in propad le-teh bi povzročil veliko gospodarsko, socialno in družbeno škodo (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 114).

ČLOVEŠKI VIRI IN DRUŽBENA BLAGINJA REGIJE

Glavne prednosti: nizka stopnja brezposelnosti in predšolska vzgoja, osnovnošolsko ter srednješolsko izobraževanje ima na razpolago zadostno infrastrukturo, vendar pa je potrebna vzdrževanja in obnove. V veliki meri je mlajša generacija vključena v formalno izobraževanje na vseh ravneh, prav tako pa je višje strokovno izobraževanje v regiji močno razvito. Velika uspešna podjetja predstavljajo tudi veliko prednost, kajti nastopajo kot pomemben delodajalec in v večini primerov precej vlagajo v izobraževanje zaposlenih (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 115).

Glavne slabosti: obstoj precejšnjih znotraj regijskih razlik, saj Dolenjska po večini kazalcev močno presega Belo Krajino in Kočevsko-ribniško subregijo. Stopnja izobrazbene ravni je nizka in pod slovenskim povprečjem, zelo šibko sta razvita visoko šolstvo in raziskovalno delo, kajti pri razvoju tega je v regiji premalo sodelovanja. Izobraževalni programi so premalo usklajeni s potrebami gospodarstva, ponudba krajših izobraževalnih programov pa je premalo fleksibilna. Slabi so tudi prostorski pogoji inštitucij za izobraževanje odraslih, posebno težavo pa povzroča slab socialni položaj ter slaba integracija romske populacije (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 116).

Glavne priložnosti: obstajajo velike priložnosti za razvoj in zaposlovanje na področju storitvenih dejavnosti v zdravstvu, socialnem varstvu in izobraževanju, pomembno priložnost pa predstavlja tudi decentralizacija visokega šolstva. S pravim pristopom je mogoče pospešiti prenos znanja iz velikih podjetij v okolje v obojestransko korist, prav tako pa je možno s pospeševanjem vseživljenjskega učenja vseh generacij dvigniti raven znanja za potrebe regije (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 116).

Glavne nevarnosti: spreminjanje zakonodaje predstavlja največjo nevarnost, saj ima regija na to malo vpliva. Na dolgi rok je lahko problematična odvisnost prebivalstva od zaposlitve v majhnem številu velikih podjetij, v kontekstu orientacije k razvoju znanja pa ključno nevarnost predstavlja nadaljevanje bega možganov v velika središča in oviranje decentralizacije visokega šolstva s strani univerzitetnih središč (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 116).

OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA REGIJE

Glavne prednosti: v regiji je stanje okolja dokaj ugodno, kajti regija ima bogate naravne vire, ki imajo veliko neizkoriščenih potencialov, kar je vzrok velike bivalne kakovosti. Za regijo je značilen velik delež naravno ohranjenih območij in drugih naravnih vrednot ter objektov in območij in kulturne dediščine, ki bi jih bilo mogoče izkoristiti kot potenciale za razvoj turizma (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 117).

Glavne slabosti: pomanjkljiva in dotrajana infrastrukturna opremljenost; ta je vzrok slabi dostopnosti nekaterih delov regije in slabi navezanosti na večja središča ter sosednje regije, hkrati pa je neustrezna komunalna opremljenost zaradi ranljivosti kraškega sveta vzrok onesnaženosti voda in tal. Prav tako je razpršena pozidava močno spremenila in ponekod celo razvrednotila sicer kakovostna krajinska, predvsem vinogradniška območja, hkrati pa je zaradi težav s komunalnim opremljanjem povzročila dodatna žarišča onesnaženja (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 118).

Glavne priložnosti: mednje spadata avtocesta in 3. razvojna os kot območje novih in bolj povezanih cestnih povezav, gospodarskih con in družbenih sprememb, prav tako pa se bo v okviru aktivnosti za umeščanje 3. osi načrtovala tudi 3. a razvojna os (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 119).

Glavne nevarnosti: slabe notranje povezave in navezave regije navzven, prav tako z nadaljnjo razpršeno pozidavo in slabo komunalno opremljenostjo, s čimer bo povzročeno nadaljnje onesnaževanje okolja, razvrednotenje kulturnih krajin in slabšanje bivalne kakovosti (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 119).

PODEŽELJE REGIJE

Glavne prednosti: do pomena prihaja sonaravni in ekološki način predelave hrane, ki jo je možno tudi primerno tržiti (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 120).

Glavne slabosti: pojavlja se opuščanje kmetovanja in zmanjševanje števila kmetij, tudi čistih kmetij je vedno manj (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 120).

Glavna priložnost: naravna pestrost območja in priznana dodatna vloga kmetijstva na podeželju, tudi na nivoju države, predstavljajo izredno priložnost za trženje izdelkov z blagovno znamko in za razvoj turizma (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 120).

Glavne nevarnosti: ob neustrezni politiki kmetijstva in razvoja podeželja pri nas lahko pričakujemo opuščanje kmetijske dejavnosti in povečanje nezaposlenosti (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 120).

TURIZEM IN DEDIŠČINA REGIJE

Glavne prednosti: za razvoj turizma v regiji je ugodna zelo bogata kulturno-zgodovinska dediščina s turističnim potencialom, ugodne naravne danosti ter neokrnjeno okolje (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 123).

Glavne slabosti: predvsem so slabe povezave z javnim potniškim prometom in slaba izkoriščenost naravnih danosti v okviru turistične industrije (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 123).

Glavne priložnosti: razpoložljivi finančni viri za obnovo kulturno-zgodovinske dediščine, razvoj naravoslovnega turizma v okviru rekreacije v naravnem okolju, veliko možnosti za razvoj lokalne kulinarike, predvsem lokalnih proizvodov (RRP Jugovzhodne Slovenije, 2006, str. 123).

Glavne nevarnosti: onesnaževanje, preobremenjenost narave in kulturno-zgodovinske dediščine, prevelik obisk, neustrezne oblike turizma in neprimerne rekreacije na območjih varstva narave (RRP Jugovzhodne Slovenije, str. 123).

6.2.1.3 Kritična analiza stanja z vidika današnjega časa

Potrebno je še naprej odgovorno ravnanje z okoljem, tudi z naravo in prostorom, pri čemer se ne sme zavirati razvoja, ampak se mora omogočati kakovosten napredek na tem področju. Potrebno je zagotavljanje dobrega stanja okolja, predvsem upravljanje z vodami in zmanjševanje okoljskih tveganj. Na splošno se mi zdi, da so naravne razmere za kmetijstvo neugodne, kajti veliko je območij z neugodnimi razmerami. Prav tako zaradi zaraščanja in širjenja zazidanih površin ter nove prometne infrastrukture delež kmetijskih zemljišč pada. Naj omenim, da ima pomembno vlogo tudi gozd, že zaradi skladiščenja ogljika, in je tudi blažilec podnebnih sprememb, kar pomeni, da je treba tudi dobro gospodariti z gozdom. Izboljšati bi bilo treba tudi povezavo v gozdni lesni predelovalni verigi, kar pomeni v celoti, vse od lesne predelave preko predelave do trženja lesa in izdelkov iz njega.

V prostorskem razvoju in okolju Jugovzhodne Slovenije se pomembno odražajo spremembe gospodarskih in družbenih razmer. Opazen je zlasti vpliv sprememb na področju lastništva zemljišč, trga dela, razvoja tehnologij, pa tudi zagotavljanje zdravega življenja okolja ter ohranjanja narave in prostorskih možnosti za bivanje. Prostorsko je tudi regija zelo raznolika, še vedno pa je neurejena večina romskih naselij. Kmetijstvo v povezavi z gozdarstvom je v regiji še vedno pomembna dejavnost, kajti obe dejavnosti sta pomembni zlasti za trajnostni razvoj podeželja, vendar pa trenutno večina podeželskih naselij izgublja avtohtono podobo in tudi identiteto.

Živim v Novem mestu, ki je tudi regionalno središče nacionalnega pomena, in naj omenim, da se mi zdi precejšen napredek pri opremljenosti z značilno mestno družbeno infrastrukturo, zlasti na področju razvoja visokošolskih in fakultetnih programov. Problem na območju celotne JV Slovenije predstavlja tudi to, da ni plinovodnega omrežja, pa čeprav poteka od Krškega do Novega mesta centralni plinovod. Regija je tudi energetska nehomogena, tako po virih kot po porabi energije. Problem predstavlja tudi brezposelnost, ki se iz leta v leto povečuje. Ključni razlog za brezposelnost je pomanjkanje delovnih mest, kajti z nastopom krize se je struktura brezposelnosti začela spreminjati. Tako je več odpuščenih delavcev zaradi poslovnih razlogov in stečaja, odpuščenih delavcev po izteku

delovnega razmerja za določen čas, mladih iskalcev prve zaposlitve in tudi starejših, hkrati pa se zmanjšuje število delovnih mest.

Velik delež aktivnega prebivalstva tudi nima kvalifikacij, ki ustrezajo sodobnim potrebam trga dela, kar pa pomeni, da je treba čim več vlagati v usposabljanje za dvig kompetenc v vseh pomembnejših gospodarskih panogah in širše. Regija zaostaja tudi pri kazalcih razvitosti podjetništva zaradi hitrega industrijskega razvoja, zato je v regiji potrebna krepitev podjetniškega sektorja zaradi prevelikega vpliva in tveganja majhnega števila velikih industrijskih podjetij.

Turizem v JV Sloveniji je dejavnost, ki izkazuje rast v času gospodarske krize in tudi v zadnjih letih narašča. Na področju razvoja regijskega turizma ostajata ključni aktivnosti vzpostavitev destinacijskega managementa in promocija turistične destinacije ter njene ponudbe na domačem in zlasti tujih trgih. Menim, da so možnosti za razvoj turizma v JV Sloveniji realne zaradi razvitega podeželja, visoke stopnje naravne ohranjenosti, bogate dediščine, kulturne krajine in lege.

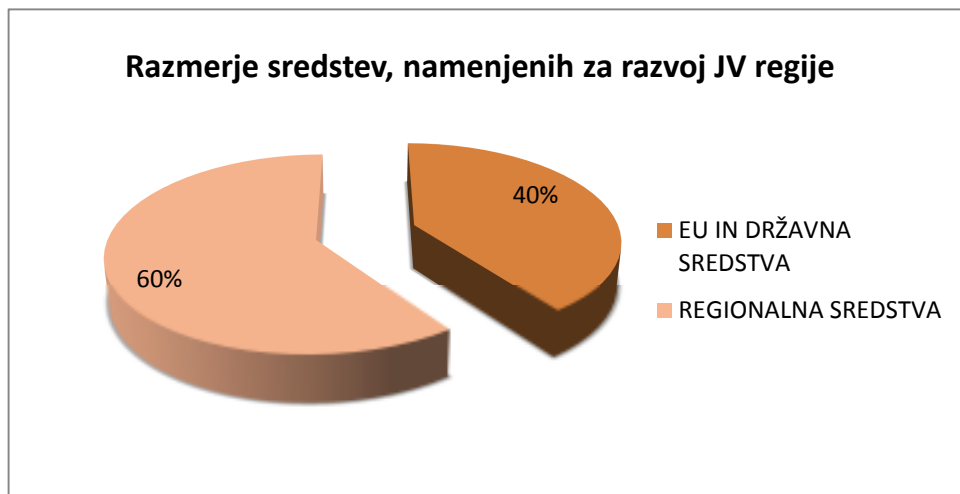
6.2.1.4 Ocena javno finančnega okvirja za izvajanje regionalnega razvojnega programa

Pri oceni potrebnih finančnih virov in možnosti za realizacijo RRP so upoštevali naslednje:

- podatke o evropskih razvojnih sredstvih v programskem obdobju, za katerega je bil pripravljen RRP, so povzeli po Nacionalnem strateškem referenčnem okvirju, pri čemer so upoštevali, da bo 80 % teh sredstev namenjenih za izvajanje osrednjih nacionalnih projektov in Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih in da bo regija pridobila za izvajanje RRP 10 % teh sredstev,
- prispevek države so ugotovili v skladu z 19. členom Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja na osnovi BDP za leto 2005, pri čemer je bilo za sofinanciranje izvajanja RRP namenjenih 0,5 % BDP letno,
- razvojne možnosti lokalnih skupnosti so ugotovili na osnovi analize proračunskih odhodkov in prihodkov občin v letu 2007 in ocenili, da je za izvajanje RRP na voljo 11,11 % sredstev občinskih proračunov letno,
- razvojne možnosti drugih regijskih partnerjev so ocenili na osnovi regijskega BDP za leto 2003 in preteklih investicij regijskega gospodarstva ter ugotovili, da je bilo za izvajanje programov RRP namenjenih 0,55 % regijskega BDP,
- na osnovi izkušenj so upoštevali, da je bilo sofinanciranje izvedbenih projektov RRP v razmerju 40 % evropska in druga razvojna sredstva : 60 % sredstva lokalnih skupnosti in regije (Grafikon 1).

Regija je tako črpala za izvedbene projekte RRP v posameznem letu programskega obdobja 2007–2013 več kot 10 % razpoložljivih EU in državnih razvojnih sredstev.

Grafikon 1: Razmerje sredstev, namenjenih za razvoj regije

Vir: lasten, tabela 1

V Tabeli 1 v nadaljevanju lahko opazimo, da je JV regija za izvajanje regionalnih razvojnih programov od leta 2007 do leta 2013 pridobila nekaj več kot 16 mio EUR sredstev za sofinanciranje izvedbenih del regionalnega razvojnega programa, prav tako pa lahko vidimo, da je morala zagotoviti določena sredstva sama, da so se projekti izvedli. JV regija je lahko zagotovila samo 60 % potrebnih sredstev za izvajanje izvedbenih projektov RRP. Evropska kohezijska politika je tudi dodeljevala pomoč, kot je razvidno iz Tabele 1, v okviru strukturnih skladov, Kohezijskega sklada in iz različnih pobud. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in Evropski sklad za ribištvo, ki sta bila ustanovljena za razvoj podeželja, ne spadata več v okvir kohezijske politike.

Tabela 1: Ocena javno finančnega okvirja za izvajanje RRP

VIR	IZHODIŠČA	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ V 000 EUR
EU IN DRŽAVNA SREDSTVA	5.439.000	16.899	16.899	16.899	16.899	16.899	16.901	16.901	107.051
EVROPSKA SREDSTVA	4.500.000	14.268	14.268	14.268	14.268	14.268	14.270	14.270	93.896
ESRR	1.756.000	6.428	6.428	6.428	6.428	6.428	6.430	6.430	45.000
ESF	645.000	1.843	1.843	1.843	1.843	1.843	1.843	1.843	12.901
KOH	1.236.000	3.531	3.531	3.531	3.531	3.531	3.531	3.531	24.717
CILJ 3	92.000	263	263	263	263	263	263	263	263
Razvoj podeželja in ribištva	771.000	2.203	2.203	2.203	2.203	2.203	2.203	2.203	11.015
Sklad za ribištvo	18.000	0	0	0	0	0	0	0	0
DRŽAVNA SREDSTVA	921.000	2.631	2.631	2.631	2.631	2.631	2.631	2.631	13.155
REGIONALNA SREDSTVA		20.314	22.059	22.270	23.035	23.387	24.173	24.707	159.946
Lokalni proračun	221.040.000	12.749	14.267	14.244	14.769	14.872	15.403	15.674	101.979
Prisp. regije	1.375.480	7.565	7.792	8.026	8.267	8.515	8.770	9.033	57.968
SKUPAJ (1 + 2)		37.214	38.958	39.169	39.934	40.286	41.074	41.608	266.998
EU in državna sredstva		45 %	43 %	43 %	42 %	42 %	41 %	41 %	40 %
Regionalna sredstva		55 %	57 %	57 %	58 %	58 %	59 %	59 %	60 %

Vir: RRP Jugovzhodne Slovenije 2007–2013 (2006, str. 163)

6.2.2 PROGRAMSKI DEL REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA JUGOVZHODNA SLOVENIJA 2007–2013

Razvojne projekte so razdelili glede na pristojnosti odločanja in na nosilce na projekte nacionalnega pomena, ki so pomembni za razvoj regije, ter na regijske razvojne projekte, ki so v pristojnosti regijskih in lokalnih nosilcev razvoja. Pri pripravi RRP so bili kot nacionalni projekti izpostavljeni naslednji:

- ureditev razvojne mreže, tretja razvojna os, tretja A razvojna os, dokončanje dolenske avtoceste, oskrba Bele krajine in Kočevsko-ribniškega s plinom, posodobitev železniške infrastrukture in prometa, širokopasovne podatkovne povezave na območju celotne regije, oskrba gospodarstva z električno energijo, vzpostavitev omrežja kolesarskih poti, skladi tveganja kapitala.

V regiji JV Slovenija so navedeni projekti (npr. dokončana dolenska avtocesta leta 2010 in drugi) predvsem zmanjšali zaostanke na področju razvoja človeških virov, razvoja inovativne dejavnosti, hkrati pa so zagotovili boljšo dostopnost in tudi povezanost JV regije. Pripomogli pa so tudi k izboljšanju konkurenčnosti regijskega gospodarstva in enakomernejšemu razvoju same regije, povečali pa so tudi kakovost življenja prebivalcev na območju same regije (kot lahko vidimo iz navedenih projektov).

Iz RRP je tudi razvidno, katere regionalne razvojne projekte so izvajali:

- na področju gospodarstva: opremljanje gospodarskih, poslovnih in obrtnih con, izgradnja logističnega centra in prometnih terminalov, povezovanje podjetij in podjetnikov s skupnim razvojnim programom, razvoj finančnih shem, vzpostavitev mreže info-točk za podjetništvo, spodbujanje razvoja na območju Območnega razvojnega partnerstva »Pokolpje«, spodbujanje podjetniške inovativnosti, univerzitetni znanstveno-tehnološki park, mreža medpodjetniških izobraževalnih in tehnološko razvojnih centrov, vse na enem mestu VEM, vzpostavitev mrežnega inkubatorja, razvoj štipendijske sheme, mladi podjetniki brez meja;
- na področju človeških virov in družbene blaginje: priprava novih visokošolskih programov, razširitev srednješolskih programov glede na potrebe regije, priprava in začetek izgradnje univerzitetnega kampusa v Novem mestu, preselitev šole za gostinstvo in turizem na novo lokacijo pod Trško goro, izgradnja celovite šolske infrastrukture za center biotehnike in turizma, izobraževanje za potrebe razvoja turizma, center vseživljenjskega učenja, motivacija Romov za izobraževanje in zaposlovanje, projektno učenje za mlade, usposabljanje za življenjsko uspešnost, spodbujanje založništva in bralne kulture, dograditev mreže domov za starejše občane, varovanih stanovanj in druge oblike socialnega varstva starejših oseb, zagotavljanje zdravstvenega varstva na primarnem in sekundarnem nivoju, družinski krizni center Dolenjske, preventivni program in program za rehabilitacijo odvisnikov ter njihovo vključevanje v aktivno življenje, integracija Romov v zgodnjem obdobju, dvig prehranjevalne kulture romske populacije, gibanje in zdrava prehrana – pot do zdravja, organizacija in trženje socialnih programov, vzpostavitev učno strokovnega in

rekreacijskega sprostivnega parka Dolenjske z vključitvijo infrastrukture Kmetijske šole Grm, preventivni programi za otroke in mladino;

- na področju okolja, prostora in infrastrukture: novogradnje in rekonstrukcije lokalnih cest, omrežja kolesarskih in pešpoti, ureditev letališč in izboljšanje razmer na področju javnega prometa, novogradnja in rekonstrukcija vodovodnega omrežja, modernizacija obstoječih vodovodnih omrežij in varstvo vodnih virov, sanacija kakovosti pitne vode na izviri, novogradnje vodovodnih omrežij, izgradnja sistemov odvajanja ter čiščenja odpadnih voda, izgradnja sušilnice blata in čistih naprav v regiji, ravnanje z odpadki, izraba obnovljivih virov energije ter učinkovita in varčna raba energije, dolgoročna oskrba regije z mineralnimi surovinami, izgradnja infrastrukturnih omrežij za komunalno opremljanje zemljišč za gradnjo, izdelava programov prenove opuščenih naselij vključno s komunalnim opremljanjem, urejanje romskih naselij, pridobitev nadomestil za posege na varovano območje Natura 2000, zagotovitev zemljišč za gradnjo gospodarskih con in stanovanjskih območij, priprava prostorskih planskih aktov vseh občin, ureditev in prenova mestnega jedra Novega mesta in drugih mestnih jeder regije, preureditev velodroma v Novem mestu, vzpostavitev osrednje regijske institucije za prostor, vzpostavitev regijskega katastra gospodarske javne infrastrukture, priprava strokovnih podlag za urejanje vinogradniških območij;
- na področju razvoja podeželja: podeželsko razvojno jedro, izgradnja lokalnih tržnic, sanacija in ohranitev visokodebelnih sadovnjakov, ureditev zemljišč, ureditev in sanacija mreže poljskih in gozdnih poti, tehnološki park in MIC za kmetijsko predelavo, predelavo in dopolnilne dejavnosti na podeželju, ureditev bogate arhitekturne dediščine, ureditev vasi in podeželskih naselij, izgradnja rastlinskih čistilnih naprav, razvijanje gozdnega in lovskega turizma, ponudba ob vinski turističnih cestah VTC, izgradnja kulturno-društvenih centrov, uvajanje alternativnih rastlin, kulinarika JV Slovenije, razvoj čebelarstva, iz kmetijstva v podjetništvo, 101 kal na območju regije;
- na področju turizma in dediščine: urejanje kampov, tematske poti, jahalne poti in centri, ureditev celotnega sistema neprometne in druge obvestilne signalizacije, dograditev kulturno kongresnega centra v Dolenjskih Toplicah, razvoj rekreativnega centra Bela, razvoj novega celovitega turističnega produkta na Kočevsko-ribniškem na območju Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje, vključevanje zidanic v turistično ponudbo, hmeljčarski hram, arheološki park Marof, šolski hotel Trška gora, terme, organiziranost regije na področju turizma, informacijski centri, povečanje števila internetnih priključkov v regiji.

Z izvajanjem regijskih razvojnih projektov (npr. prenova objekta kulturne dediščine v mestnem jedru Črnomlja za kulturne in javne namene, izgradnja večnamenskega kulturnega centra Semič z ureditvijo dostopa, izgradnja Doma starejših občanov Loški Potok, izgradnja Podjetniškega inkubatorja v občini Kočevje, cestna in komunalna infrastruktura v Žužemberku, predstavitev celotne/celovite turistične ponudbe regije, urejena kanalizacija na Košenicah itd.) so v regiji zagotovili opremljenost poslovnih con s komunalno infrastrukturo, saj so tako izboljšali pogoje za delovanje podjetij v regiji JV Slovenija, izboljšali so tudi povezovanje podjetij in drugih institucij, hkrati zagotovili

finančna sredstva za hitrejši in uspešnejši razvoj novih ustanovljenih podjetij, vzpostavili so tudi podporno okolje in spodbujali tehnološki razvoj in konkurenčnost gospodarstva v regiji, zagotovili so kvalitetna delovna mesta predvsem za mlado populacijo in tako zmanjšali brezposelnost v regiji, razvili so visokošolske ustanove in programe ter tako širili splošno izobraženost, omogočili so dvig standarda bivanja, veliko pa so tudi naredili na področju podeželja in prispevali k skladnejšemu razvoju JV Slovenije.

6.3 IZVAJANJE RRP

Regionalni razvojni programi se izvajajo z izvedbenimi načrti. Predlog izvedbenega načrta RRP pripravi subjekt spodbujanja razvoja na regionalni ravni. Načrt mora imeti ustrezno strukturo in biti usklajen z RRP. Upoštevati mora Državni razvojni program in proračunske okvirje na občinski ter državni ravni.

6.3.1 IZVEDBENI NAČRT REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA REGIJE JV SLOVENIJA

Regionalna razvojna agencija za regijo JV Slovenija je s sprejetjem RPP 2007–2013 pripravila tri izvedbene načrte za obdobja 2007–2009, 2010–2012 in 2012–2014. Vsi trije so bili pripravljeni za črpanje sredstev iz Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI), Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov (OP RR) in Operativnega programa razvoja človeških virov (OP RČV). Operativni programi v obdobju 2007–2013 predstavljajo pravno podlago za črpanje sredstev skladov. Sprejetih je bilo pet operativnih programov (OP) - OP za krepitev regionalnih razvojnih potencialov, OP razvoja človeških virov, OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture, OP Čezmejni in medregionalni operativni programi, transnacionalni operativni programi. Kasneje v naslednjem poglavju bom predstavila vse našete. V nadaljevanju bom podrobneje predstavila izvedbeni načrt za obdobje 2010–2012, vendar pa bom na kratko povzela tudi ostala dva.

Za izvedbo Izvedbenega načrta 2010–2012 je bil pooblaščen Razvojni center Novo mesto, ki je k izdelavi pristopil na poziv Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko in je kot regionalna razvojna agencija JV Slovenije skupaj z nosilci razvoja v regiji izdelal izvedbeni načrt (Izvedbeni načrt RRP Jugovzhodne Slovenije, 2011, str. 59). RRP 2007–2013 ne vključuje programov Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje, ki so lahko tudi sestavni del RRP. Namen Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje je priprava in izvajanje skupnih projektov za hitrejši razvoj območja. V programskem obdobju 2007–2013 je bilo za razvoj JV regije na voljo 50.928.355,00 EUR, kar pomeni 8,6 % od sredstev, ki so bila razpisana za celotno državo. Kriterij za delitev sredstev pa je bilo število prebivalcev v regiji (Izvedbeni načrt RRP Jugovzhodne Slovenije, 2011, str. 12).

V obdobju 2007–2009 je bilo razpoložljivih 46.073.794,38 EUR in razpisani 4 javni razpisi. Izvedenih je bilo 32 operacij in skupna vrednost operacij je bila po zaključku 39.086.323,97 EUR. Ugotovitve pa kažejo, da je bilo črpanih 20.493.587,55 EUR sredstev,

povprečno so tako prijavitelji zagotovili 46,63 % lastnih sredstev in dobili sofinancirane projekte v poprečju 52,47 % (Izvedbeni načrt RRP Jugovzhodne Slovenije, 2011, str. 12).

Za obdobje 2010–2012 pa je bila razpoložljiva kvota 19.184.395 EUR. V Prilogi 1 sem prikazala, da je bilo na edini javni poziv prijavljenih samo 21 operacij, ena operacija (Svet Kolpe – Hiša tradicije) je bila umaknjena iz prijave, 19 operacij je bilo uspešno zaključenih, projekt Kanalizacija v KS Birčna pa je bil zaključen jeseni 2013. Skupna vrednost operacij po zaključku je bila 15.478.528,89 EUR. Lahko pa tudi opazimo, da je razmerje med razpisanimi in črpanimi sredstvi različno, kajti po zaključku projektov je bilo dejansko črpano 10.097.183,94 EUR sredstev EU. Realizacija izvedbenega načrta 2010–2012 je bila uspešna, kajti vse operacije (kot je to prikazano v Prilogi 1), ki so bile izvedene, so dobro vplivale na izboljšanje življenja prebivalcev JV regije. V nadaljevanju bom navedla nekaj projektov in opredelila, kako so vplivali na prebivalce omenjenih občin. V občini Metlika in Črnomelj so pridobili nizkoenergetski vrtec, ki je pomemben za otrokov razvoj, pridobitev novih znanj in sposobnosti otrok. Projekti vodovod Podgrad–Nova gora v občini Straža, obnova vodovoda Mokronog v občini Mokronog - Trebelno, vodovodno omrežje v občini Šentjernej so prispevali k zadostni in kakovostno ustrezni oskrbi s pitno vodo prebivalcem prej omenjenih občin. S projekti izgradnja kanalizacijskega sistema Obrh–Suhor v občini Dolenjske Toplice, kanalizacija v KS Birčna vas v mestni občini Novo mesto, izgradnja kanalizacijskega omrežja Dolga vas–Livold v občini Kočevje so z odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda pomagali pri ohranjanju zdravja prebivalcem prej omenjenih občin in s tem preprečili tudi prenos nalezljivih bolezni. Veliko operacij je bilo realiziranih iz sredstev ESRR, izvedene operacije so prinesle nova delovna mesta v vrtcih (nizkoenergetski vrtec v Črnomlju in Metliki). V obdobju 2010–2012 so prebivalci občine Dolenjske Toplice in občine Kočevje pridobili tudi urejenost kanalizacijskih sistemov.

Za obdobje 2012–2014 je bila razpoložljiva kvota 11.324.994,42 EUR in razpisana dva javna poziva. Prijavljenih je bilo 16 operacij, ena je bila zavrnjena, ostalih 15 operacij pa se še izvaja, zato ne morem podati analize, koliko bo dejansko črpanih sredstev po zaključku in lastnih sredstev, namenjenih projektom.

Menim, da je realizacija izvedbenih načrtov uspešna, kajti operacije so in še bodo prinesle nove razsežnosti z dodano vrednostjo in predvsem nova delovna mesta. Tako je bila tudi realizacija RRP 2007–2013 uspešna, kakor kažejo zgoraj naštet primeri projektov. JV regija je kljub gospodarski krizi uspela izpeljati operacije, za obdobje 2013–2015 pa optimistično prijavljajo projekte, kljub napovedi še slabših ekonomskih razmer.

Pri tem ima veliko zaslugo tudi Regionalna razvojna agencija za regijo JV Slovenija, da so se sredstva, ki so bila namenjena razvoju JV regije, za ta namen tudi porabila, kajti zelo je pomembno, da se dodeljena sredstva porabijo v celoti. Menim, da izvedeni projekti izkazujejo regionalni pomen v gospodarstvu, okolju, prostoru in infrastrukturi, podeželju, turizmu JV Slovenije. Najpomembnejše pa je, da vplivajo na izboljšanje stanja v okolju in zagotavljajo osnovno komunalno infrastrukturo.

6.3.2 ZAKONSKE PODLAGE ZA PRIPRAVO IZVEDBENEGA NAČRTA REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA 2010–2012

6.3.2.1 Državni razvojni program

Najbolj obširen vsebinski okvir za pripravo Državnega razvojnega programa Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 (DRP), ki ga je Vlada RS sprejela marca 2008, predstavlja Strategija razvoja Slovenije. To je Vlada RS sprejela 23. junija 2005 in je dokument s poudarkom na oblikovanju vizije dolgoročnega razvoja države. DRP je izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja in po vsebini širši od Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja 2007–2013 (NSRO). Vlada RS je s sklepom pooblastila Službo Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, da je v njenem imenu zaključila pogajanje z Evropsko komisijo. NSRO je usmerjen v izboljšanje blaginje prebivalcev Slovenije s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem delovnih mest in krepitvijo človeškega kapitala ter zagotavljanjem skladnega regionalnega razvoja, še posebej med vsemi regijami. NSRO se je pripravljal in usklajeval v okviru projekta priprave DRP, Evropski komisiji pa je bil priložen kot samostojni dokument. Nosilka priprave DRP je bila Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko in ga je pripravila v sodelovanju z državnimi resorji, 12 razvojnimi regijami in javnostjo. Sestavljen pa je iz 7 poglavij in prilog (Izvedbeni načrt RRP Jugovzhodne Slovenije, 2011, str. 52).

6.3.2.2 Strategija razvoja Slovenije

Strategija razvoja Slovenije 2007–2013 je temeljila na povsem prenovljeni razvojni viziji Slovenije, ki je opredeljevala, da mora država izboljšati svoj položaj in se uvrstiti med razvitejše države EU. Da bi dosegla to vizijo, je morala spremeniti temeljne strukturne reforme, ki so pomagale rešiti odpor do hitrejših družbenih sprememb. V ospredju Strategije razvoja Slovenije 2007–2013 je bila celovita blaginja državljanov. To pa pomeni, da se ni osredotočala samo na gospodarska vprašanja, ampak je tudi vključevala različna (okoljska, socialna, pravna, politična, kulturna) razmerja (Izvedbeni načrt RRP Jugovzhodne Slovenije, 2011, str. 54).

7 JAVNOFINANČNI INSTRUMENTI ZA SPODBUJANJE SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

7.1 KOHEZIJSKA POLITIKA

V nekaterih državah je zaradi velikih naložb pomen kohezijske politike zelo velik, tudi v Sloveniji je kohezijska politika izrednega pomena, saj si naša država prizadeva k čim bolj enakomerni razvitosti svojega ozemlja. V nadaljevanju bom predstavila kohezijsko politiko Evropske unije (EU) na splošno in izvajanje v Sloveniji.

Kohezijska politika predstavlja skupek dejavnosti, programov in ukrepov države, lokalne skupnosti in drugih nosilcev organiziranih interesov na regionalni ravni, koordiniranih in sofinanciranih s strani EU in namenjenih doseganju razvojnih ciljev. Kohezijska politika EU temelji na načelu solidarnosti, saj je osredotočena v spodbujanje razvoja tistih regij in držav, ki so gospodarsko, socialno v slabšem položaju od povprečja EU. Temeljni cilj Kohezijske politike EU je pomagati k zmanjševanju nerazvitosti med posameznimi deli EU. Evropska unija namenja kohezijski politiki za doseganje ciljev na tem področju skoraj 35 % vseh sredstev evropskega proračuna (Sergej, 2009, str. 259).

S kohezijsko politiko se je naša država srečevala že pred vstopom v EU, saj je bila upravičena do finančnih sredstev iz programa PHARE in programa ISPA. Od leta 2004 pa je Slovenija postala polnopravna članica EU in s tem upravičena do sredstev iz strukturnih skladov (Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad) in Kohezijskega sklada. Vsi trije skladi, ki jih bom tudi podrobneje predstavila v nadaljevanju, so usmerjeni predvsem v zmanjševanju razvojnih razlik med regijami, zagotovitvi zaposlitve, konkurenčnosti v regiji ter okrepitvi čezmejnega sodelovanja. Sloveniji je bilo za obdobje 2007–2013 na voljo 4,2 milijarde evrov za uresničitev prej omenjenih ciljev.

Evropska komisija je pred letom 2007 pripravila tudi novo reformo razdeljevanja sredstev iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada. Skupna pravila o izvajanju za vse tri finančne instrumente kohezijske politike opredeljuje Uredba Sveta (ES) o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu. Gre za zelo obširen dokument, ki pa je skladen s pričakovanji naše države. Najpomembnejše poglavje uredbe je prvi naslov, v katerem so opredeljeni 3 cilji in splošna pravna pomoč. Druge določbe o kohezijski politiki so navedene tudi v 4 uredbah: Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Uredba o Evropskem socialnem skladu, Uredba o Kohezijskem skladu, Uredba o Evropskem združenju za teritorialno sodelovanje (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014).

V obdobju 2007–2013 je bilo na voljo 308,041 milijard EUR kohezijskih sredstev za celotno EU, ki so razdeljena po naslednjih ciljnih (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014):

1. cilj Konvergenca (skupno 81,54 % vseh kohezijskih sredstev – 251,163 mrd. EUR) je bil namenjen:
 - najmanj razvitim regijam,
 - kohezijskim državam,
 - statistično prizadetim regijam,
 - dosedanjim kohezijskim državam;
2. cilj Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje (skupno 15,95 % vseh kohezijskih sredstev – 49,128 mrd. EUR) je bil namenjen:
 - regijam, ki presegajo 75 % BDP/prebivalca EU25 v obdobju 2000–2002 in niso statistično prizadete regije,
 - regijam sedanjega Cilja 1, ki so zaradi svoje gospodarske rasti presegle mejo 75 % povprečne razvitosti EU15,
 - Cipru;
3. cilj Evropsko teritorialno sodelovanje (skupaj 2,52 % vseh kohezijskih sredstev oziroma 7,75 mrd. EUR) je bil namenjen:
 - čezmejnemu sodelovanju regij na ravni NUTS III ob notranjih in nekaterih zunanjih mejah EU,
 - transnacionalnemu sodelovanju,
 - medregionalnemu sodelovanju celotnega območja EU.

7.1.1 EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ (ESRR)

Leta 1975 je bil ustanovljen Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) zaradi neenakosti življenjskega standarda med regijami znotraj Pogodbe o Evropski gospodarski skupnosti. Namen ESRR je krepitev ekonomske in socialne povezanosti – kohezije, predvsem pomoč pri zmanjševanju neravnovesij med regijami EU. ESRR izvaja tudi naloge EU v okviru potrebe po krepitvi konkurenčnosti in inovativnosti, ustvarjanju delovnih mest ter zagotavljanju trajnostnega razvoja. Do teh sredstev so upravičene regije, ki po bruto domačem proizvodu na prebivalca ne dosegajo 75 % povprečja EU (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014).

7.1.2 EVROPSKI SOCIALNI SKLAD (ESS)

Evropski socialni sklad (ESS) je bil ustanovljen z Rimsko pogodbo 1957. Namen ustanovitve je bil zmanjšati razlike v bogastvu, življenjskih standardih držav EU in spodbuditi gospodarsko, socialno kohezijo. Lahko tudi omenim, da je najstarejši med strukturnimi skladi. Ima poslanstvo za investicije v človeški kapital, ustvariti delovna mesta, spodbuditi zaposlenost in krepiti inovativnost. Veliko pozornosti pa tudi namenja migrantom, manjšinam in drugim skupinam, ki se zelo težko same vključijo na sam trg dela. Do teh sredstev so upravičene regije, ki po bruto domačem proizvodu na prebivalca ne dosegajo 75 % povprečja EU (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014).

7.1.3 KOHEZIJSKI SKLAD

Od leta 1994 Kohezijski sklad pomaga državam članicam tako, da zagotavlja finančna sredstva s področja okolja in prometne infrastrukture za razvoj vseevropskega

prometnega omrežja. Že zelo dolgo državam članicam pomaga zmanjšati ekonomsko in socialno neskladje. Države članice EU so upravičene do sredstev tega sklada samo, če bruto nacionalni dohodek na prebivalca znaša manj kot 90 % povprečja EU. Do sredstev Kohezijskega sklada je od maja 2004 upravičena tudi Slovenija. Sam sklad pa tudi financira do 85 % upravičenih izdatkov projektov s področja okoljske, prometne infrastrukture in projektov, ki so povezani s trajnostnim razvojem (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014).

7.2 RAZVOJ SLOVENIJE V FINANČNEM OBDOBJU 2007–2013

Svet EU je najpomembnejša institucija EU v procesu sprejemanja odločitev in jo sestavljajo predstavniki vlad držav članic EU. O razdelitvi finančnih sredstev strukturnih skladov in Kohezijskega sklada med države članice so se pogajali v Svetu EU na začetku programskega obdobja. Razdelijo se po državah in ciljnih pomoči. V finančnem obdobju 2007–2013 je bilo v okviru ESRR, ESS in Kohezijskega sklada Sloveniji namenjenih dobrih 4,2 milijarde evrov (Tabela 2).

Sistem izvajanja ESRR, ESS in Kohezijskega sklada je pri nas zelo zapleten, kajti Slovenija ima en organ upravljanja. Do 10. februarja 2012 je bila to Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Trenutno pa delovno področje evropske kohezijske politike in regionalnega razvoja upravlja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Države članice so morale za izvajanje kohezijske politike EU za obdobje 2007–2013 pripraviti tudi programske dokumente. Najprej NSRO in nato operativne programe. V operativnem programu opredelijo, za katere namene bodo porabili sredstva in koliko, saj so kasneje podlaga za izvajanje razpisov ter zbiranje projektov. Za programsko obdobje 2007–2013 v Sloveniji veljajo trije podrobnejši operativni programi, ki sem jih že omenjala v šestem poglavju. V nadaljevanju jih bom predstavila podrobneje glede njihovih področij, namenov.

Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI) predstavlja podlago za črpanje sredstev zlasti iz Kohezijskega sklada, vendar pa v manjši meri tudi iz ESRR. Namen OP ROPI je izboljšati infrastrukturo na področju okolja in prometa v Sloveniji. Slovenija si je pridobila skupaj iz obeh skladov 1.562.063.847 EUR (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijo, 2014).

Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov (OP RR) predstavlja podlago za črpanje sredstev iz ESRR. Sredstva so bila namenjena za projekte, ki zajemajo infrastrukturo in investicije, s poudarkom na konkurenčnosti, ustvarjanju delovnih mest, zagotovitvi trajnostnega razvoja. Slovenija je v okviru tega operativnega programa pridobila 1.783.285.419 EUR (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijo, 2014).

Operativni program razvoja človeških virov (OP RČV) predstavlja podlago za črpanje sredstev iz ESS. Za celotno finančno obdobje je bilo na voljo 755.699.370 EUR. OP RČV je usmerjen predvsem v krepitev človekovega kapitala, spodbuditi zaposlenosti, krepitvi inovativnosti in zagotovitvi socialne vključenosti ter spodbuditi enake možnosti, posebej

na večji učinkovitosti delovanja javnega sektorja (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014).

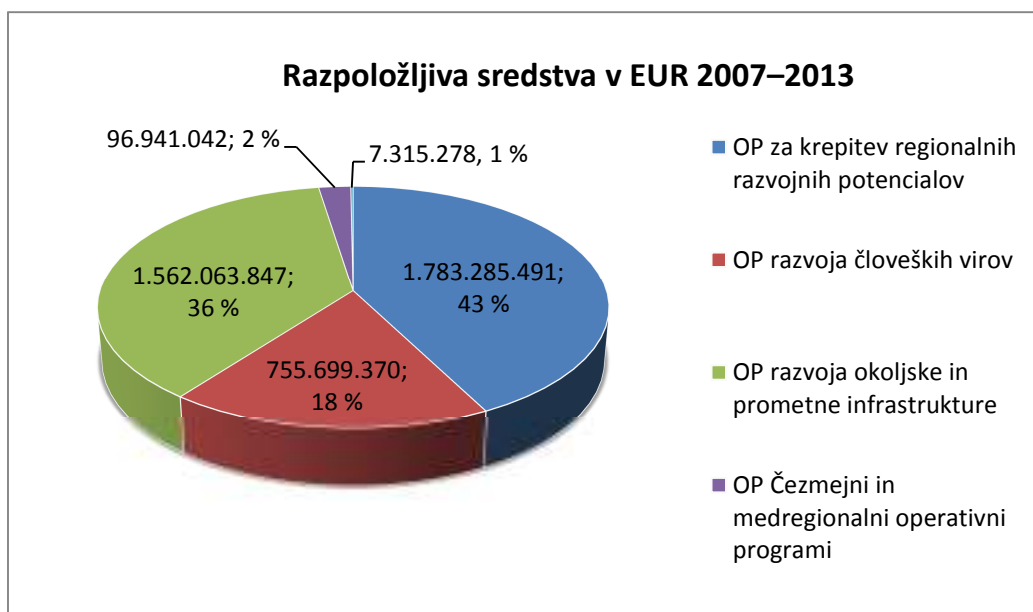
Evropsko teritorialno sodelovanje je usmerjeno v krepitev čezmejnega, transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja. OP Čezmejni in medregionalni operativni programi predstavlja podlago za črpanje sredstev iz ESRR in Slovenija si je pridobila 96.941.042 EUR. Transnacionalni operativni program pa predstavlja podlago za črpanje sredstev tudi iz ESRR in Slovenija je pridobila 7.315.278 EUR.

Tabela 2: Operativni programi za obdobje 2007–2013

Operativni program (OP)	Sklad	Sredstva EU v EUR
OP za krepitev regionalnih razvojnih potencialov	ESRR	1.783.285.419
OP razvoja človeških virov	ESS	755.699.370
OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture	KS	1.411.569.858
	ESRR	150.493.989
	Skupaj	1.562.063.847
OP Čezmejni in medregionalni operativni programi	ESRR	96.941.042
Transnacionalni operativni programi	ESRR	7.315.278
Skupaj		4.205.304.956

Vir: Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2014)

Grafikon 2: Razpoložljiva sredstva v EUR 2007–2013 za Slovenijo

Vir: lasten, tabela 2

Slovenija je v obdobju 2007–2013 iz ESRR, ESS in Kohezijskega sklada pridobila 4.205.304.956 EUR, kot je prikazano v Tabeli 2. Iz Tabele 2 lahko tudi vidimo, da je bilo v okviru ESRR namenjenih 2.038.035.728 EUR, v okviru ESS 755.699.370 EUR in v okviru Kohezijskega sklada 1.411.569.858 EUR. Do sredstev iz strukturnih skladov je bila tudi Slovenija upravičena, ker po bruto domačem proizvodu na prebivalca ni presegla 75 % povprečja EU, do sredstev Kohezijskega sklada pa zato, ker po bruto nacionalnem dohodku na prebivalca ni dosegla 90 % povprečja EU. Največ sredstev je Slovenija pridobila iz naslova Operativnega programa za krepitev regionalnih razvojnih potencialov, kar 43 %. Najmanj pa iz naslova transnacionalnih operativnih programov, kar 1 % (Grafikon 2).

Za primerjavo bom predstavila še osnovne podatke za Slovenijo. Slovenija ima 2.059.087 prebivalcev in 699.898 zaposlenih ter 93.050 samozaposlenih (podatki na dan 31. 1. 2013). V letu 2007 je bil BDP na prebivalca 17.076 EUR, v letu 2011 pa 17.361 EUR (Državni portal RS, 2014).

7.3 KOHEZIJSKA POLITIKA V PRIHODNOSTI

Za Slovenijo je področje prihodnosti evropske kohezijske politike ključnega pomena zato, ker sredstva EU predstavljajo znaten delež virov za zadovoljevanje njenih razvojnih potreb (kot omenjeno, je bilo v obdobju 2007–2013 iz evropskih virov Sloveniji namenjenih kar 4.205.304.956 EUR). Pravijo, da bo kohezijska unija za obdobje 2014–2020 bolj strateško naravnana, tudi bolj osredotočena na ključne prioritete ter teme in bolj prepletena z

ustreznim javnofinančnim, institucionalnim in poslovnim okvirjem (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2014).

V Sloveniji se obetata tudi dve bistveni spremembi, in sicer nižja intenzivnost pomoči in delitev na dve kohezijski regiji. Vzhodna Slovenija naj bi bila še naprej deležna najugodnejšega režima pomoči, saj po razvitosti ne dosega 75 % povprečne razvitosti EU na prebivalca, medtem ko se Zahodni Sloveniji prizna poseben status, in sicer, da je regija priznana kot manj razvita. Zato se v Zahodni Sloveniji tako pričakuje nižjo intenzivnost pomoči kot v Vzhodni Sloveniji (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2014).

V času gospodarske krize je treba storiti več, in sicer je potrebno uresničevanje ambicioznih razvojnih politik na področju gospodarstva, okolja itd., ki so bolj učinkovite, prav tako imajo trdnejšo strukturo upravljanja in enostaven sistem izvajanja. Menim, da morajo biti za to sredstva bolj osredotočena na projekte, ki so nujni za regijo in se bodo dejansko v roku izvedli. Tako bodo dosegla večji vpliv in mnogo boljše rezultate, kar pomeni, da s pametno porabo sredstev lahko instrumenti kohezijske politike dosežejo več z enakim zneskom. Pametna poraba denarja pomeni mnogo več kot samo porabiti sredstva, ki so jih pridobili s projektom za predvidene stroške. Pomemben je tudi celoten način izvedbe projekta in porabe sredstev z vidika ustvarjanja organizacije, gradnje mreže partnerskih organizacij, podjetij, dobaviteljev, odnosov z mediji in javnostmi.

Sama kohezijska politika ni samo orodje za razporeditev dohodka od bolj razvitih regij k regijam, ki so zaradi različnih vzrokov v slabšem položaju od povprečja EU, ampak tudi način, kako lahko vse regije v Evropi pomagajo pri uresničitvi ciljev EU za gospodarsko in družbeno teritorialno kohezijo, kar pa pomeni, da morajo biti v kohezijsko politiko še naprej vključene vse regije v Evropi, kajti le tako bodo lahko skupaj dosegli dogovorjene rezultate glede zaposlovanja, odpravo revščine, izobraževanje itd.

V Sloveniji je kohezijska politika izrednega pomena, saj je eden ključnih vzvodov spodbujanja razvoja v regiji in se moramo zato zavedati pomembnosti njenih namenskih sredstev ter jih tako še naprej s primernimi sistemi znati ustrezno izkoristiti za uspešen nadaljnji razvoj Slovenije.

8 OVREDNOTENJE HIPOTEZ

H1: Ustrezen prostorski akt je pogoj za usklajeno izvajanje regionalnih razvojnih programov v prostoru, kajti le tako regionalni razvojni program prispeva k pripravi in izvedbi programov in projektov, ki prispevajo h kvalitetnejšemu življenju prebivalcev regije.

Regionalna razvojna agencija za regijo JV Slovenija je s sprejetjem RRP 2007–2013 pripravila tri izvedbene načrte za obdobja 2007–2009, 2010–2012 in 2012–2014. Realizacija je bila uspešna. JV regija je kljub gospodarski krizi uspela izpeljati projekte v prvih dveh obdobjih, v zadnjem pa se operacije še izvajajo. Vendar pa v tem delu lahko postavljeno hipotezo H1 potrdim samo načeloma oziroma teoretično. Po celotni logiki področne zakonodaje naj bi namreč veljalo, da če ne bi bilo ustreznih regionalnih prostorskih načrtov, potem ne bi mogli usklajeno izvajati regionalnih razvojnih programov, saj morata biti RRP in RPN med seboj usklajena. Realizacija Regionalnega razvojnega programa 2007–2013 v jugovzhodni Sloveniji pa je bila uspešna – to se kaže s tem, da je urejena okoljska, prometna infrastruktura, zelo se razvija tudi socialno področje in podjetništvo, predvsem s poudarkom na turizmu v JV regiji – pa zanjo ni bil pripravljen in sprejet noben regionalni prostorski načrt.

Ta paradoks je mogoče razložiti le z domnevo, da so vse operacije imele podlago v veljavnih občinskih prostorskih načrtih in da ni bilo nobene take, ki bi segala na ozemlje več občin in bi se občine morale glede nje usklajevati. Za državno infrastrukturo – za omenjeno avtocesto – pa je prostorski načrt zagotovila država v okviru svojih pristojnosti. Ob tem se poraja vprašanje, ki presega okvir tega dela, in sicer ali so izvedene operacije resnično bile regionalni razvojni projekti ali pa so k razvoju regije prispevale kot osamljeni projekti.

H2: Statistična regija JV Slovenija si je skozi izvajanje skupne razvojne politike s podporo regionalne razvojne agencije zagotovila primerno financiranje za izvajanje razvojnih projektov z namenom, da je zmanjšala razvojne zaostanke.

Regionalne razvojne agencije bistveno prispevajo k izboljševanju stanja določene regije. Kljub temu hipotezo H2 lahko potrdim samo delno. Menim namreč, da v sami praksi izvajanje dobre regionalne politike še ni povsem zaživelo, glavni razlog za to pa je pomanjkanje denarja, namenjenega regionalnemu razvoju. Sami zagotavljamo premalo sredstev za nemoteno izvajanje programov posameznih regionalnih razvojnih agencij, vendar pa kljub temu pričakujemo vse več sredstev iz EU. Menim, da bi morala država nameniti več sredstev za delovanje regionalnih razvojnih agencij, da bi v celoti uresničevale svoj namen. Res pa je, da v današnjem času gospodarska kriza predstavlja velik problem. Namesto, da bi načrtovali in izvedli izboljšave, morajo na nekaterih področjih varčevati.

H3: Da se doseže namen regionalnega razvoja in z njim povezanega urejanja prostora, je nujno treba črpati razpoložljiva sredstva EU.

Hipoteza H3 v celoti drži in jo potrjujejo izvedene operacije v opazovani regiji in njihov prispevek k njenemu razvoju, vendar pa se ob tem vseeno ne strinjam z mislijo, da se doseže namen urejanja prostora in regionalnega razvoja samo s sredstvi EU. Še pred sredstvi Skupnosti so potrebna tudi izdatna domača vlaganja, kajti le tako se zagotavlja nujna osnova razvoja. Tudi po pravilih EU skladov ni njihovega sofinanciranja brez lastne udeležbe.

V RRP JV Slovenija je bilo treba natančno ovrednotiti finančni okvir. Trije finančni partnerji (regija – lokalna skupnost, država Slovenija, Evropska unija) so sodelovali pri pripravi in financiranju razvojnih projektov. Iz ugotovitev je razvidno, da je bil delež sredstev EU 40 %, JV regija pa je zagotovila sama kar 60 % potrebnih sredstev za izvajanje projektov RRP.

9 ZAKLJUČEK

Urejanje prostora je zelo pomembno, saj se z njim zagotavlja skladen gospodarski, okoljski in družbeni razvoj. Danes je pravno urejanje posegov v prostor nekaj samoumevnega in nujnega, kajti le tako je omogočen skladen prostorski razvoj. Pravna ureditev zemljišč je določena s prostorskimi akti, ki se po Zakonu o prostorskem načrtovanju delijo na državne, občinske in medobčinske prostorske akte.

Sedanji Zakon o prostorskem načrtovanju je bil sprejet z namenom, da odpravi pomanjkljivosti prejšnje ureditve prostorskega načrtovanja v okviru Zakona o urejanju prostora. Zato so bili nekateri člani v Zakonu o urejanju prostora z uveljavitvijo Zakona o prostorskem načrtovanju razveljavljeni. Nekateri pa se ne uporabljajo več, in sicer v tistem delu, ki obravnava prostorsko načrtovanje in opremljanje stavbnih zemljišč. Vendar pa je pomemben del vsebine Zakona o urejanju prostora še naprej v veljavi. Spreminjanje tako kompleksne zakonodaje, kot je prostorska, lahko privede do nejasnosti, velike zmede za uporabnika in tudi za nekoga, ki načrtuje in izvaja prostorsko ureditev, zlasti glede tega, katera vsebina oziroma člani so prenehali veljati in kateri se še lahko uporabljajo. Moja ugotovitev ob tem je, da bi bilo lažje, če bi se zakoni s tega področja združili v enega, saj sedanje stanje pomeni tveganje nejasnosti in nerazumljivosti njihove uporabe.

Tudi spodbujanje regionalnega razvoja je v današnjem času zelo pomemben in ključen dejavnik za razvoj ter obstoj razvojnih regij. Čeprav smo se v naši državi s pojmom regionalni razvoj srečevali že dolgo, je velik pomen dobil šele s sprejetjem prvega Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Cilj Slovenije je bil z uvedbo tega zakona zmanjšati razlike med regijami in izboljšati način življenja na celotnem območju države.

Na področju razvojnega načrtovanja veljavna zakonodaja določa način priprave vseh ključnih razvojnih dokumentov Vlade RS. Ključni razvojni dokument države je Strategija razvoja Slovenije. Povezovanje regionalnega in prostorskega načrtovanja opredeljujeta tako Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki naj bi predstavljal vez med državo in občinami, ki se srečujejo v regijah, kot tudi Zakon o prostorskem načrtovanju, ki temu namenja poseben prostorski akt – regionalni prostorski načrt. V praksi pa stvari potekajo drugače, kajti do danes je bil sprejet v Sloveniji samo en regionalni prostorski načrt, prostorski načrti za vse ostale prostorske ureditve pa so bili pripravljani in sprejeti na območju posameznih občin, ki pri tem niso sodelovale med seboj. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja zahteva načrtovanje razvoja regije skladno s Strategijo razvoja Slovenije in državnim strateškim prostorskim aktom, prav tako določa, da Vlada RS s Strategijo razvoja Slovenije določi cilje in usmeritve za pripravo regionalnih razvojnih programov.

Povezovanje med urejanjem prostora in spodbujanjem regionalnega razvoja predstavlja ključno točko diplomskega dela. Če želimo načrtovati prostorsko ureditev na regionalni ravni, moramo upoštevati, kakšno je stanje prostora, socialno-ekonomske kazalce, družbene dejavnosti in podobno. Treba je narediti analizo obstoječega stanja in določiti,

katere bodo prednosti območja, da se izboljša stanje v prihodnosti za primerni način življenja. Sama sem pri tem izpostavila regijo Jugovzhodna Slovenija, natančneje Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije 2007–2013. Regionalni razvojni svet JV Slovenije je tako leta 2005 na konstitutivni seji sprejel Program priprave razvojnega programa Jugovzhodne Slovenije 2007–2013. Menim, da je Razvojni program JV Slovenije 2007–2013 omogočil celostni razvoj, v katerega so bila vključena vsa področja in so pri njem sodelovale vse interesne skupine, prav tako pa je imel pomemben učinek na prebivalce JV regije. Podlaga za izvajanje regionalnega razvojnega programa je bil regionalni razvojni načrt. Da pa se je regionalni razvojni program uresničil, je bilo treba pripraviti tudi tri izvedbene načrte.

V diplomskem delu sem se dotaknila tudi kohezijske politike. Države članice so morale za izvajanje kohezijske politike EU za obdobje 2007–2013 pripraviti tudi programske dokumente. Najprej Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013, tako se na njegovi osnovi pripravijo tudi različni operativni programi, ki predstavljajo pravno podlago za njegovo izvajanje. Z vstopom Slovenije v EU smo pridobili pravico črpanja evropskih finančnih sredstev. Slovenija je kljub težavam v obdobju 2004–2006 pridobila izkušnje za finančno obdobje 2007–2013, v katerem ji je bilo namenjenih več sredstev. Na začetku je zaradi nepravočasnih sprejetih reform in nekaterih pomanjkljivosti premalo izkoristila sredstva, vendar se je v obdobju 2007–2013 stanje nekoliko izboljšalo. Evropska komisija je pred letom 2007 pripravila tudi novo reformo razdeljevanja sredstev iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada. Med pomembne novosti reforme spadajo zmanjševanje števila finančnih instrumentov kohezije na tri sklade, države članice morajo predložiti nacionalni referenčni okvir in ne več enotni programski dokument, sredstva, ki so bila dodeljena Sloveniji leta 2007, je lahko država porabila do leta 2010, torej v treh letih, prej pa je veljalo, da jih mora v dveh letih. Menim, da je nova reforma pozitivno vplivala na pridobivanje in porabo sredstev tudi za Slovenijo.

Kohezijska politika je namenjena predvsem zmanjševanju razlik v razvitosti najmanj razvitih držav članic in tudi regij, spodbujanju regionalne konkurenčnosti in zaposlovanju v regiji ter krepitvi teritorialnega sodelovanja regij. Moje ugotovitve so, da je sistem kohezijske politike obširen in zelo zapleten. Regionalni razvoj je s pristopom novih držav članic v EU prihajal vse bolj v ospredje. V prihodnosti bo treba veliko energije vložiti v izobraževanje kadrov in poenostavljanje birokratskih postopkov, kajti tako bomo dosegli boljši izkoristek črpanja dodeljenih sredstev.

V zadnjem poglavju sem potrdila oziroma zavrnila hipoteze, ki sem jih navedla v uvodu.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Blaganje, Dušan (2008). *Uvod v urejanje prostora in gradbene zadeve*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- Leksikon: Geografija (2001). Učila International, Tržič.
- Nared, Janez, Kavaš, Damjan (2009). *Spremljanje in vrednotenje regionalne politike v Sloveniji*. Založba ZRC, Ljubljana.
- Nared, Janez (2007). *Prostorski vplivi slovenske regionalne politike*. ZRC, Ljubljana.
- Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (2005): *Dela 24 - Regionalno planiranje in regionalni razvoj med teorijo in prakso*. Oddelek za geografijo, Ljubljana.

VIRI

- (2002). Zakona o urejanju prostora (ZUreP-1). Ur. list. RS, št. 110/2002 (8/2003 popr.), 58/2003-ZZK-1, 33/2007-ZPNačrt, 108/2009-ZGO-1C, 79/2010 Odl.US, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.).
- (2007). Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt). Ur. list RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A, 109/2012, 35/2013 Skl.US).
- (1999). Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR). Ur. list RS, št. 60/99 in 56/03.
- (2011). Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2). Ur. list RS, št. 20/2011, 57/2012.
- (2012). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2A). Ur. list RS, št. 57/2012.
- (2012). Uredbo o regionalnih razvojnih programih. Ur. list RS, št. 69/2012.
- (2013). Pravilnik o regionalnih razvojnih agencijah. Ur. list RS, št. 3/2013.
- Razvojni center Novo mesto (2006). Regionalni razvojni program razvojne regije Jugovzhodna Slovenija 2007-2013.
Razvojni center Novo mesto (2006). *Regionalni razvojni program razvojne regije Jugovzhodna Slovenija 2007 – 2013*. Privzeto 20. 10. 2013 iz: <http://www.rc-nm.si/docs/RRP%202007-2013.pdf>.
- Razvojni center Novo mesto (2011). Izvedbeni načrt Regionalnega razvojnega programa regije JV Slovenija št: IN-12/2010.
Razvojni center Novo mesto (2011). *Izvedbeni načrt Regionalnega razvojnega programa regije JV Slovenija št: IN-12/2010*. Privzeto 31. 10. 2013 iz: http://www.rc-nm.si/userfiles//IZVEDBENI%20NART%202010-2012%20-%20t%20%20IN-12-2010%209_3_2011.pdf.

- Ministrstvo za okolje, prostor in energijo (2001). *Politika urejanja prostora Republike Slovenije*. Privzeto 23. 10. 2013 iz: <http://www.mzip.gov.si/fileadmin/mzip.gov.si/pageuploads/publikacije/politika-upro.pdf>.
- Razvojni center Novo mesto (2013). *Razvojni center Novo mesto*. Privzeto 23. 10. 2013 iz: <http://www.rc-nm.si/Onas/Onas.aspx>.
- SURS (2013). *NUTS*. Privzeto 03. 11. 2013 iz: http://www.stat.si/vodic_oglej.asp?ID=364&PodrocjeID=2.
- SURS (2013). *Regionalizacija*. Privzeto 03. 11. 2013 iz: http://www.stat.si/vodic_oglej.asp?ID=362&PodrocjeID=2.
- SURS (2013). *Kohezijski regiji Jugovzhodne Slovenije*. Privzeto 05. 11. 2013 iz: http://www.stat.si/doc/reg/karte%20zadnje/NUTS2_SURS_tisk.JPG.
- SURS (2013). *Statistične regije Republike Slovenije*. Privzeto 05. 11. 2013 iz: http://www.stat.si/doc/reg/karte%20zadnje/NUTS3_SURS_tisk.jpg.
- WIKIPEDIA (2013). *Southeast Slovenia Statistical Region in Slovenia*. Privzeto 14. 11. 2013 iz: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Southeast_Slovenia_Statistical_Region_in_Slovenia.svg.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (2006). *Uredba Sveta (ES) o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu*. Privzeto 05. 12. 2013 iz: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/oj/2006/l_210/l_21020060731sl00250078.pdf.
- OECD (2011). *OECD Territorial Reviews Slovenia 2011*. Privzeto 06. 12. 2013 iz: <http://books.google.si/books?id=6oWXBggcngC&pg=PA101&lpg=PA101&dq=spatial+planning+and+regional+development+of+slovenia&source=bl&ots=WoYRM-mdJc&sig=xKJsP5EqMWZkCsTDmuBaTEg7Tcs&hl=en&sa=X&ei=IKkPUZigGInZ4ASmwoEQ&ved=0CFYQ6AEwCA#v=onepage&q=spatial%20planning%20and%20regional%20development%20of%20slovenia&f=false>.
- Kušar, S., Nared, J. (2013). *Regional Development in Slovenia*. Privzeto 08. 12. 2013 iz: http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Slo_Geo_Over/26.pdf.
- Ministry of Economic Development and Technology (2013). *Regional development*. Privzeto 17. 12. 2013 iz: http://www.mgrt.gov.si/en/areas_of_work/regional_development_and_territorial_cooperation/regional_development/.
- Razvojni center Novo mesto (2014). Izvedbeni načrt Regionalnega razvojnega programa regije JV Slovenija št.: IN-1/2014.
Razvojni center Novo Mesto (2014). *Izvedbeni načrt Regionalnega razvojnega programa regije JV Slovenija št.: IN-1/2014*. Privzeto 08. 01. 2014 iz: <http://www.rc-nm.si/Portals/0/IN-1%202013-2015%20za%20obravnavo%20na%20seji%20RSR.pdf>.
- Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2014). *Kohezijska politika po letu 2013*. Privzeto 06. 04. 2014 iz: http://www.arhiv.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_po_letu_2013/.

- Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2014). *Programski dokumenti Slovenije za obdobje 2007-2013*. Privzeto 06. 04. 2014 iz: <http://www.eu-skladi.si/predpisi/operativni-programi/2007-2013>.
- Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2014). *Predstavitev skladov*. Privzeto 06. 04. 2014 iz: <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov>.
- Državni portal RS (2014). *O Sloveniji*. Privzeto 07. 04. 2014 iz: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/osloveniji.euprava>.
- Sergej, Iskra (2009). *Evropska kohezijska politika in možnosti črpanja EU sredstev*. Privzeto 07. 04. 2014 iz: www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&ved=0CGUQFjAH&url=http%3A%2F%2Fwww.fm-kp.si%2Fzalozba%2FISBN%2F978-961-266-033-8%2Fprispevki%2FIskra%2520Sergej.pdf&ei=x0NBU_NDj4bJA8WygIgF&usg=AFQjCNFtekDSxbarz_dMRYOg9FVdbeOqzQ&sig2=G1F9sQ8HIJG-Q91_qCvO3g&bvm=bv.64125504,d.bGQ.

PRILOGA

Zap. št.	Nosilec projekta	Naslov projekta	Ob prijavi projekta (v EUR)		Po zaključku projekta (v EUR)		
			Lastna sredstva	Odobrena pogodbeno višina sofinanciranja s strani EU	Lastna sredstva	Realizacija sofinanciranja (dejansko črpana sredstva EU)	Skupna vrednost operacije po zaključku
1.	Občina Straža	Vodovod Podgrad - Nova gora	531.000,00	649.000,00	344.686,14	649.000,00	993.686,14
2.	Občina Mirna Peč	Sanacija in gradnja vodovodne infrastrukture severnega dela občine Mirna Peč	320.513,00	391.737,50	387.178,01	325.071,99	712.250,00
3.	Občina Mokronog-Trebelno	Obnova vodovoda Mokronog	684.000,00	901.000,00	633.961,34	686.872,00	1.320.833,34
4.	Občina Šentrupert	Muzej na prostem – kozolci	306.000,00	306.000,00	306.000,00	306.000,00	612.000,00
5.	Občina Škocjan	Obnova občinskih vodovodov	531.601,00	940.000,00	380.668,64	910.932,36	1.291.601,00
6.	Občina Šentjernej	Vodovodno omrežje v Šentjerneju	1.529.64,04	1.059.999,99	1.846.931,25	742.702,79	2.589.634,04
7.	Občina Dolenjske Toplice	Izgradnja kanalizacijskega sistema Obrh - Suhor	102.320,00	480.360,00	290.790,81	291.889,19	582.680,00
8.	Občina Trebnje	Izgradnja VH Medvedjek in zamenjava cevovoda Medvedjek - Temenica	788.581,40	852.710,60	297.606,31	664.919,08	962.525,39
9.	Občina Žužemberk	Vodovod - Reber-Žužemberk z vodohtanom Reber	178.452,17	447.265,00	341.973,29	283.743,88	625.717,17
10.	Mestna občina Novo mesto	Kanalizacija v KS Birčna vas	1.810.000,00	2.700.000,00		1.994.450,18	4.510.000,00

11.	Občina Šmarješke Toplice	Izgradnja in obnova komunalne infrastrukture v naselju »Nad Prinovcem« v občini Šmarješke Toplice	843.094,00	648.820,00	336.818,56	383.723,86	720.542,42
12.	Razvojni center Novo mesto	Predstavitve celotne/celovite turistične ponudbe regije, Akronim: Dolenjska, EU	83.429,80	223.649,00	307.079,80	223.650,00	530.729,80
13.	Razvojni center Novo mesto	Trajnostni razvoj JVS z ekomediacijami	53.470,00	151.130,00	26.802,29	151.114,58	177.916,87
14.	Občina Črnomelj	Nizkoenergetski objekt – vrtec	187.572,00	952.408,00	255.331,04	935.148,96	1.190.480,00
15.	Občina Črnomelj	Mestna muzejska zbirka Črnomelj	1.101.600,00	939.360,00	165.819,06	935.780,94	1.101.600,00
16.	Občina Metlika	Nizkoenergetski objekt – vrtec	608.055,00	1.870.000,00	487.982,90	1.870.000,00	2.357.982,90
17.	Občina Kočevje	Izgradnja kanalizacijskega omrežja Dolga vas–Livold	1.693.984,00	480.839,00	1.331.513,50	480.839,00	1.812.352,50
18.	Občina Kostel	Svet Kolpe – Hiša Tradicije	0	0	0	0	0
19.	Občina Ribnica	Gradnja vrtca Ribnica I. faza	3.575.693,00	2.170.350,00	3.757.693,00	2.170.350,00	5.746.043,00
20.	Občina Loški Potok	Kulturno turistični center Hrib 14	382.055,89	927.850,00	442.336,57	867.569,32	1.309.905,89
21.	Občina Sodražica	Kanalizacija Žimarice in izgradnja BČN	319.017,20	716.585,60	146.416,73	716.585,60	863.002,33
SKUPAJ			15.621.072,50	17.809.064,69	11.775.059,08	10.097.183,94	15.478.528,89